

## भाग २ - (१ व २)

- १) जोड शब्द व त्यांचे अर्थ
- २) शब्द समूहाबद्दल एक शब्द
- ३) म्हणी व त्यांचे अर्थ
- ४) शून्यात परार्थे भरली आहेत
- ५) वाक्प्रचार व त्यांचे अर्थ
- ६) विरुद्ध अर्थाचे शब्द
- ७) समान अर्थाचे शब्द
- ८) समूहदर्शक शब्द
- ९) नर-मादी-अपत्य
- १०) पंचेद्रियांची करामत
- ११) प्राण्यांचे राहण्याचे ठिकाण
- १२) वैशिष्ट्ये
- १३) अलंकारिक शब्दयोजना
- १४) सारवट शब्द
- १५) एकाच शब्दाचे निरनिराळे अर्थ
- १७) परंपरागत उपमा

## (१) जोड शब्द व त्यांचे अर्थ

### जोड शब्द व त्यांचे अर्थ

अकट चिकट	-	चोखंदळ
अकट विकट	-	अतिशय मोठा
अकडं तिकडं	-	अव्यवस्थित
अकरनकर	-	हट्टी, दुराग्रही
अकराळ विकराळ	-	भयंकर (अक्राळ विक्राळ)
अकांड तांडव	-	रागाने ओरड
अककल बाज	-	हुशार
अगट चिगत	-	मंद, आळशी
अगड तगड	-	क्षुल्लक वस्तू (सटरफटर)
अगड तबड	-	शिळेपाळे, जाडे भरडे अन्न
अगल्या बगल्या	-	आश्रित
अग्निपरीक्षा	-	अग्निदिव्य
अगापिछा	-	संबंधी
अग्निपात्र	-	इस्त्रीचे यंत्र
अग्नियंत्र	-	बंदूक, तोफ
अघळ पघळ	-	ऐस पैस, सैल
अंगत पंगत	-	मुलांचा एकत्र जेवणाचा प्रकार
अचकट विचकट	-	वाईट, अश्लील
अचक बोचक	-	गैर पद्धतीने, अस्ताव्यस्त
अचकल दचकल	-	वाईट अन्न
अचका विचका	-	गोंधळ, गुंतागुंत
अचका गचका	-	धसका, अपस्मार, फेफरे यांनी बसणारा हिंसका
अचट बोचट	-	अर्धे मुर्धे, कमी जास्त
अचडे बचडे	-	लाडके मूल
अचरट पचरट	-	कोरडे, बेचव
अजात शत्रू	-	शत्रू नसलेला
अटक चटक	-	चेष्टा, स्वेळ
अटक मटक	-	स्वेळ
अटपा आटप	-	आवराआवर, निरवानिस्व
अटाअट	-	वाण, उणीव, टंचाई
अटापीट	-	छळणूक, गांजणूक
अटांग पटांग	-	लांबलचक
अठोनी वेठोनी	-	पीळदार

अटोकाट	-	अत्यंत
अडका अडकी	-	गुंतागुंत, विघ्न
अडगुण बडगुण	-	फालतू वस्तू
अडप झडप	-	चोरून मारून, लपून छपून
अडवा तिडवा	-	वाकडा तिकडा, बाकदार
अडगुले मडगुले	-	मुलांचे गाणे
अडपता दडपता	-	देखरेख करणारा
अडप दडप	-	धाक, वचक
अडोशी पडोशी	-	जवळपासचा, शेजारचा
अढा वेढा	-	आडकाठी, प्रतिबंध
अढेवेढे	-	वाकडे तिकडे मुद्दे, अळेपिळे
आणिबाणी	-	ऐनवेळ
अणुरेणू	-	अतिशय लहान कण
अदलाबदल	-	देवघेव, फेरफार
अतिरथी महारथी	-	मोट मोटे वीर
अत्तर गुलाब	-	सुवासिक फुलांचे सत्व
अधिकाधिक	-	जास्तजास्त
अधिक उणे	-	जास्त कमी
अर्धा मुर्धा	-	(अर्धे मुर्धे) कमी जास्त
अफरा तफर	-	लबाडी, घोटाळा
अबर गोबर	-	अव्यवस्थित
अबर चबर	-	बेचव, नीरस
अभांड कुभांड	-	आळ, आरोप
अमन चमन	-	शांती, समृद्धी
अन्नपाणी	-	जेवण व पाणी (निर्वाहाचे साधन)
अमीर उमराव	-	बडे लोक
अमूक तमूक	-	कोणी एक
अयबू गयबू	-	कोणीतरी व्यक्ती
अन्न वस्त्र	-	अन्न व कपडे इ.
अरगी पारगी	-	आळीपाळी, अदला बदली
अरडी दरडी	-	अवघड जागा, कडा
अरडी परडी	-	परडी
अरता परता	-	अलीकडे, पलीकडे
अरब चरब	-	बेचव, नीरस, रुक्ष
अरस परस	-	आसपास, आजुबाजूला
अरळतरळ	-	तात्पुरते
अराळ फराळ	-	भाषण (तयारी नसलेले भाषण), अप्रस्तुत भाषण
अर्था अर्थी	-	कोणत्याही रीतीने
अलबत्या गलबत्या	-	कोणीही, भलता सलता

अलबलीत गलबलीत	-	ढिला, मंद
अरे तुरे	-	सलगीचे संबोधन
अलांडा बलांडा	-	अडथळा, विघ्न
अलाई बलाई	-	दुःख, त्रास
अवडक चवडक	-	पसारा, गोंधळ
अवड चिवड	-	अव्यवस्थित पसारा
अवडा देवडा	-	अडवा तिडवा, वाकडा तिकडा
अवती भवती	-	आजुबाजूला
अवळ चवळ	-	अर्धवट
अवाई तवाई	-	संकट
अशीतशी	-	किरकोळ, क्षुल्लक
अष्टावक्र	-	विदूष, कुरूप
अष्ट पुत्र	-	आठ मुले
अष्टमांश -	-	आठवा हिस्सा
अष्ट पैलू	-	हुषार, कला जाणणारा
अष्टौप्रहर	-	रात्रिदिवस, सतत
असुळ विसुळ	-	अस्ताव्यस्त, अव्यवस्थित
अस्ती नास्ती	-	काय आहे, काय नाही ते
असते नसते	-	अप्रासंगिक
अहाच वहाच	-	वरवर, दिस्वाऊ
अहद तहद	-	या टोकापासून त्या टोकापर्यंत
अळा पिळा	-	मुरडा, पिरगळा
आखोआख	-	मूळ किमतीने
आखाडखाना	-	शस्त्रागार, तालीमखाना
आकाश पाताळ	-	सर्वत्र
आगर डोंगर	-	सरहद्द, आवार
आगा पिछा	-	मागचा पुढचा भाग
आगत स्वागत	-	सत्कार, पाहुणचार
आंगतपंगत (अंगत पंगत)	-	मुलांचा एकत्र भोजनाचा प्रकार
आई-बाप	-	आईवडील, पालक
आगळा वेगळा	-	अप्रतिम
आगे मागे	-	पुढे मागे
आचार विचार	-	नियम, शिस्त
आटक साटक	-	मुलांचा एक खेळ
आटा पिटा	-	खटाटोप
आटिवेटी	-	श्रम, कष्ट
आटेविटे	-	आटेविटे, आळेपिळे
आटपाट	-	ठामपणा, पक्केपणा
आटपाटनगर	-	कोणते तरी एक शहर

आटापाणी	-	पीठ व पाणी, रोजचा शिधा
आटोकाट	-	पराकाष्टेचा, अत्यंत, पूर्ण
आट्या पाट्या	-	एक महाराष्ट्रीय स्वेळ
आणिबाणी	-	संकट प्रसंग
आदळ आपट	-	आदळणे व आपटणे, आपटा आपटी
आनंदी आनंद	-	स्वूप आनंद
आपट धोपट	-	आपटणे, आपटा आपटी
आंबट गोड	-	आंबट व गोड यांचे मिश्रम
आबड धाबड	-	ओबड धोबड, बेडोल
आबळा गोबळा	-	सर्व दिशास व्यापून असणारा
आबादी आबाद	-	भरभराट
आंबट चिंबट	-	आंबट
आयात निर्यात	-	आवक जावक
आयाबाया	-	शेजारणी पाजारणी
आवड निवड	-	पसंती, आवड नावड
आमने सामने	-	समोरा समोर
आवळे जावळे	-	जुळे
आरोह-अवरोह	-	चढ-उतार
आलीगेली	-	नफातोटा, जमास्वर्च
आवट चावट	-	भसते सलते
आवती भोवती	-	आजूबाजूला, आसपास
आस्कळ विस्कळ	-	ऐसपैस
आस्कार हुस्कार	-	हुंदके देणे, श्वासोच्छ्वास
आशानिराशा	-	इच्छा-अनिच्छा
आहाळबाहाळ	-	संपूर्ण, विस्तीर्ण
आळसमळस	-	ऐसपैस
आळाटाळी	-	ढिलाई, चेंगटपणा
आळाटोळा	-	अंदाज
इकडे तिकडे	-	आजूबाजूला, येथेथे
इवले इवले	-	लहान
इन मिन साडेतीन	-	छोटा संसार
इमाने इतवारे	-	प्रामाणिकपणाने, एकनिष्ठेने
इडा पिडा	-	दुःस्वै, संकटे
उकसाबुकसी	-	ओक्साबोक्षी
उस्वळा उस्वळ	-	विस्कटणे, मोकळे करणे
उस्वाळी पारस्वाळी	-	वैगुण्य, दोष, कमीपणा
उगरा बागरा	-	उग्र, क्रूर, भयानक
उगवित पागवित	-	सोईसोईने, थोडेथोडे
उघडा बोडका	-	खुला, मोकळा, नागवा

उघड वाघड	-	उघडपणे, प्रसिद्धपणे
ऊचकळ्या बुचकळ्या	-	बुडत्या माणसाच्या पाण्यातील गटांगळ्या
उचका उचक	-	घाईने ओढणे, फसविणे
उचमपचम	-	उठाटेव
उचलबांगडी	-	हकालपट्टी करणे
उचला उचल	-	घाईने सामानाचे स्थलांतर करणे
उजळ पाजळ	-	स्वच्छ, सतेज
उजवा डावा	-	फरक
उजूबुजू	-	आदर, मान, मर्यादा
उटाउटी	-	उठाउठी, तात्काळ, त्वरेने
उठसूट	-	कारणाशिवाय करण्याची क्रिया
उठाटेव	-	स्वटपट
उडतउडत	-	अस्पष्टपणे
उडवा उडवी	-	टाळाटाळी, उधळपट्टी
उतळपातळ	-	गप्पा, प्रौढी
उत्तमोत्तम	-	उत्कृष्ट
उत्तरोत्तर	-	क्रमाक्रमाने, हळूहळू
उतळपातळ	-	थोडेथोडे
उन्हातान्हाचा	-	भर दोन प्रहरचा
उधळ माधळ	-	उधळेपणा
उधार उसनवार	-	बिनव्याजी कर्ज
उपज निपज	-	जन्म आणि वाढ, उदय आणि प्रगती
उपासतापास	-	कडक व्रत, व्रतनियम
उरलासुरला	-	शिल्लक राहिलेला
उलगा उलग	-	आवराआवर, समाप्ती
उलाघाल	-	उलाढाल, क्रांती
उलटा पालटा	-	उलथा पालथा, गोंधळ
उठता बसता	-	वेळी अवेळी
उष्टे स्वरकटे	-	जेवणानंतर पानात राहिलेले
उसने पासने	-	उसनवारी, उधारी
ऊन पाऊस	-	सूर्यप्रकाश व पाऊस
ऋषीमुनी	-	साधूसंत
एकट दुकट	-	एखाद दुसरा, एकटाच
एकनिकी	-	एकी, जूट
एकमेक	-	परस्पर
एकमेळ	-	ऐक्य
एकांती लोकांती	-	गुप्त किंवा प्रकट, स्वाजगी किंवा सार्वजनिक
एकलकोंडा	-	एकांतप्रिय
एडगुळ बेडगुळ	-	ओबडधोबड

एरडबेरड	-	बेडोल
ऐशआराम	-	चैन, सुख, ऐष आराम
ऐलपैल	-	या व त्या बाजूचा
ऐलतीर पैलतीर	-	या व त्या बाजूचा किनारा
ऐसपैस	-	विस्तीर्ण, प्रशस्त
ओकसाबोकशी	-	मोठ्याने हेल काढून रडणे
ओघळ निघळ	-	वेडा वाकडा प्रवाह
ओढाओढ	-	स्वेचास्वेच, गर्दी
ओढाताण	-	पैशाची टंचाई
ओढून ताणून	-	कसेतरी, कष्टाने
ओबड धोबड	-	वेडेवाकडे, बेढव
ओवळा सोवळा	-	अपवित्र-पवित्र
ओळख पाळख	-	परिचय
ओडक चौडक	-	ओबडधोबड, लहान मुलांचा स्वेळ
औरस चौरस	-	सभोवार, भोवती
औषध उपचार	-	वैद्यकीय उपचार
अंस्वण पंस्वण	-	धान्याप्रमाणे पसरणे
अंगकाठी	-	अंगाची टेवण, देहयष्टी
अंथरुण पांघरुण	-	बिछाना व पांघरायचे वस्त्र
अंधार कोठडी	-	एकांत वासाची शिक्षा देण्याची स्वोली
अंडाळ बंडाळ	-	अव्यवस्था, गैरसोय
कडनिकड	-	निकडीचा प्रयत्न
कडाफोड	-	आदळ, आपट
कच्ची बच्ची	-	लहान मुले
कडी कोयंडा	-	दाराची कडी
कडी कुलपे	-	दाराची कडी व कुलूप
कमी अधिक	-	कमी जास्त
कडे लोट	-	ऱ्हास, शिक्षा म्हणून डोंगर कड्यावरून ढकलणे
कपडालत्ता	-	कापडचोपड, वस्त्र, कापड
कडोकडी	-	जोराने, नेटाने
कमजादा	-	कमी जास्त, कमी अधिक
करार मदार	-	वचन, बोली
कर्मकांड	-	धर्मकर्म
कर्मयोग	-	दैव, योगायोग
कर्मकथा	-	दुःस्वद कहाणी
कर्मकटकट	-	कंटाळवाणे, तापदायक
कर्मसंन्यास	-	कर्माचा त्याग
कर्ण कटू	-	कर्कश, कठोर
कलाकौशल्य	-	कलाकुसर, कलेत नैपुण्य

कर्मधर्म	-	वर्तन, कृत्य
कसाबसा	-	मोठ्या कष्टाने, प्रयासाने
कसकसणे	-	अंग दुखून येणे
कहिबहि	-	कधीमधी, कधीतरी
कागद पत्र	-	पत्र, चिठ्ठी इ.
काऊ-चिऊ	-	कावळा चिमणी, लहान सहान
काट कसर	-	काटाकाट, स्वर्च कमी करणे
काटे कुटे	-	बारीकसारीक लाकडे, अडथळा
काटेकोर	-	बारीक, सूक्ष्म, व्यवस्थित
काथ्याकूट	-	निरर्थक चर्चा, वाद
कानाडोळा	-	दुर्लक्ष
कानामात्रा	-	अक्षर चिन्हे
कांदा भाकरी	-	जेवण, गरिबांचे जेवण
कानीकपाळी	-	अस्वंड (ओरडणे)
कानाकोपरा	-	सर्वत्र, कानाकोचा
काबाडकष्ट	-	मेहनत, श्रम
काम काज	-	लहान मोठे काम
काडी-कुटका	-	गवताचा तुकडा, अल्पशी गोष्ट
कामधंदा	-	उद्योग
कामचलाऊ	-	तात्पुरता उपयोगी पडणारा
कामचुकार	-	काम चुकविणारा
कामसाधू	-	स्वार्थी
कायदा कानून	-	न्याय
कार्यकर्ता	-	लोकांची सेवा हौसेने करणारा
कार्यतत्पर	-	कार्यात निमग्न
कालवा कालव	-	ढवळा ढवळ, घोटाला
कालत्रयी	-	कधीही नाही
काल पुरुष	-	यम
कावरा बावरा	-	भयभीत, गोंधळलेला
काळासावळा	-	सावळा
काळ झोप	-	मृत्यूच्या वेळची झोप
काळरात्र	-	भयंकर संकटाची रात्र
काळवेळ	-	वेळकाळ, समय
काळ पुरुष	-	यम, त्यासारखा क्रूर पुरुष
काही बाही	-	थोडेसे, भलतेच
किडूक मिडूक	-	बारीक सारीक दागिने
किडा मुंगी	-	जीवजंतू
कुच कामाचा	-	अगदी निरुपयोगी
कुजबुजणे	-	हळूहळू बोलणे



कुरबुर	-	धूसपूस, तंटा
कुल परंपरा	-	चाल, रीत
केरकचरा	-	केराप्रमाणे निरुपयोगी पदार्थ
केरकसपट	-	अगदी क्षुल्लक वस्तू
केर पोतेरे	-	झाडलोट, पाणी भरणे इ.
केरवारे	-	केरकचरा
केरपाणी	-	झाडलोट
कोड कौतुक	-	कौतुक, लाड, आवड
कोकण पट्टी	-	कोकण किनारा
कोलवा कोलव	-	चुकवा चुकव, टाळाटाळ
स्वटाटोप	-	मोठी तयारी, बेत
स्वबरबात	-	समाचार, बातमी
स्वडी सास्वर	-	स्वडे जमलेली सास्वर
स्वरेदी विक्री	-	माल स्वरेदी करून तो परत विकणे
स्वडा जंगी	-	जोराचे भांडण, लढाई
स्वाचस्वळगे	-	चढउतार, विषमता, स्वाचस्वोच
स्वाणास्वुणा	-	संकेत, आठवणीचे चिन्ह
स्वातर जमा	-	स्वात्री, विश्वास
स्वालोस्वाल	-	योग्यतेने किंचीत कमी
स्वापरतोड	-	निपणतूचा/पणतूचा मुलगा (नातवाचा किंवा नातीचा नातू)
स्व्याली स्नुशाली	-	स्वस्थता, गंमत
स्वाऊन पिऊन	-	तृप्त, स्वाऊन पिऊन समाधानी
स्वाणे पिणे	-	अन्न, भोजन, स्वाद्य पदार्थ इ.
स्वारीक स्वोबरे	-	सुका मेवा
स्वेळी मेळी	-	सलगी
स्वेळ स्वंडोबा	-	नाश
स्वोटेनाटे	-	असत्य
स्वोगीर भरती	-	व्यर्थ लोकांची भरती
गप्पागोष्टी	-	रिकामपणाच्या गोष्टी
गगन मंडल	-	आकाशाची पोकळी
गणगोत	-	नातेवाईक, सोयरेधायरे
गल्लीबोळ	-	लहान रस्ता
गडबड गोंधळ	-	धांदल
गद्धे पंचविशी	-	तारुण्याचा काळ
गरम नरम	-	फार थंड व फार गरम नसलेले
गण मैत्री	-	जन्म पत्रिकेतील गणांमधील मैत्री
गर्भ श्रीमंत	-	जन्मापासून श्रीमंत
गरीब गुरीब	-	गोरगरीब
गंगा जमुना	-	अश्रू

गंगा भागीरथी	-	वयस्क विधवा, गंगेचे पवित्र पाणी
गज-घंटा	-	हत्तीच्या गळ्यातील घंटा
गंमत जंमत	-	चैन, मजा
गृहकलह	-	घरगुती तंटा
गाईगुरे	-	गुरे
गाई वासरू	-	गुरे
गाठ भेट	-	भेटी
गाडी-घोडा	-	वाहन
ग्राम देवता	-	गावचा प्रमुख कुलदेव
ग्रहगती	-	ग्रहांचा वाईट परिणाम
ग्रामपंचायत	-	गावची व्यवस्था पाहणारी संस्था
गारेगार	-	अतिशय गार
गुरू-दक्षिणा	-	विद्याभ्यास संपल्यावर गुरूस द्यावयाची देणगी
गुरू-संप्रदाय	-	गुरुमार्ग, गुरूने घालून दिलेली परंपरा
गुंता गुंत	-	घोटाळा, गोंधळ
गुरे ढोरे	-	गुरे
गुजगोष्ट	-	गुपित
गैरवाजवी	-	अयोग्य, अन्याय
गैर फायदा	-	अयोग्य फायदा
गैर समजूत	-	चुकीची समजूत
गैर सोय	-	अडचण, त्रास
गैर मसलत	-	मूर्खपणाचा बेत
गोर गरीब	-	गरीब व दरिद्री
गोरा गोमटा	-	सुंदर रूपाचा
गोब्राह्मण	-	गाय आणि ब्राह्मण, गरीब ब्राह्मण
गोरा मोरा	-	पांढरा पडलेला
गोरक्षण	-	कसायापासून गाय वाचविणे
गोडी गुलाबी	-	भलेपणा, मैत्री
गोड धोड	-	गोडाचे जेवण
गोपाळकाला	-	सर्वांचे जेवण्याचे उबे एकत्र करणे
गोळाबेरीज	-	तात्पर्य, सारांश
गोरापान	-	अतिशय गोरा
गौडबंगाल	-	लबाडी, युक्ती, रहस्य
घरदार	-	घर व संसार
घर कोंबडा	-	नेहमी घरात राहणारा
घर बार	-	घरदार, प्रपंचाचा पसारा
घायकुती	-	उतावळेपणा
घाई गर्दी	-	अगदी गडबड, गर्दी
घातपात	-	ठार मारणे, नाश

घाई गडबड	-	अगदी गडबड, घाई घाईने
घुसळ स्वांब	-	दही घुसळण्यासाठी रवी ज्याला बांधतात तो स्वांब
घेवाण देवण	-	व्यवहार
घोडा गाडी	-	घोड्याची गाडी
घोडा मैदान	-	परीक्षेची कसोटी
घोडे बैल	-	घोडे व बैल
घोडचूक	-	अक्षम्य चूक
घोडकुदळ	-	उपवर झालेली पण लग्न न झालेली मोठी मुलगी
चकडमकड	-	सोंगढोंग, चालढील
चकनाचूर	-	सत्यानाश, नायनाट, चकाचूर, पूड, भुगा
चकरमकर	-	युक्त्या, डावपेच
चक्का चक्की	-	उघड भांडण, हमरी तुमरी
चक्रपाणी	-	सुदर्शन चक्र धारण करणारा विष्णू
चक्रीपुराण	-	एकाच बैठकीवरून अनेकांनी सांगितलेले पुराण
चंगीभंगी	-	दुर्व्यसनी
चट्टामट्टा	-	फडशा, स्वाऊन संपविणे
चढउतार	-	कमी जास्त
चटणी भाकरी	-	गरीबांचे साधे जेवण
चंद्रप्रभा	-	एक ओषधी गोळी
चंद्रग्रहण	-	चंद्रास लागलेले ग्रहण
चंद्रमणी	-	एक काल्पनिक रत्न
चपलगती	-	वेग
चरणरज	-	पायधूळ
चरणतळ	-	तळपाय
चरणामृत	-	पायांचे तीर्थ
चलनवलन	-	चालणे, वागणे, हालचाल
चलबिचल	-	अस्थिरता
चवढव	-	गोंधळ, भानगड
चवल्यापावल्या	-	कच्चीबच्ची; मोड
चंबूगबाळे	-	भांडीकुंडी, सामानसुमान
चहाफराळ	-	चहा व नास्ता
चाटकेबुटके	-	स्वेलण्यातील भांडीकुंडी, चूलबोळकी
चांडाळ चौकडी	-	चार वार्ड माणसांचा समुदाय
चारा पाणी	-	गुरांचे स्वाणे
चाल चलन	-	आचार, वर्तन, वागणूक
चांगले चुंगले	-	चांगलेसे
चिपुटचिंगळी	-	चिटपास्वरू
चिरगुट पांघरूण	-	अथरापांघरायचे
चिवून चावून	-	काटकसरीने

चिठी (चिट्ठी) चपाटी	-	लहानसे पत्र
चिरी मिरी	-	लहानशी लाच, बक्षिशी
चिरे बंदी	-	घडीव दगडाचे बांधकाम
चिली पिली	-	मुले बाळे
चिरकाल	-	दीर्घ काळ
चुकूनमाकून	-	निर्हेतुकपणे
चुरचोंबडा	-	वटवट्या
चुडेदान	-	सौभाग्य
चुकला माकला	-	चुकून राहिलेला
चुनखडा	-	चुन्याचा खडा, निवडक रत्न, चपळ
चूकभूल	-	विस्मरणाने झालेला दोष
चेंगराचेंगर	-	चेपाचेपी
चेंदामेंदा	-	चुराडा, नाश
चेष्टा कुचेष्टा	-	टवाळकी
चेष्टा मस्करी	-	थट्टा
चोरूनमारून	-	लपूनछपून
चोळामोळा	-	चुरडणे
चोरी चपाटी	-	चोरी, दरोडा
चोर बीर	-	चोर वगैरे, चोरचिलटे
चोरी लबाडी	-	खोटेपणा, कपटीपणा
छान छोकी	-	डामडौल, दिमाख
छिन्न विच्छिन्न	-	छिन्न भिन्न, अस्ताव्यस्त
छेलछबीली	-	नखरेबाज, देखणा
छोटा मोठा	-	लहान मोठा
जमीन जुमला	-	खेडेगावातील जमीन
जड जवाहीर	-	सोने, रत्ने इ.
जनरूढी	-	लोकांची चाल, रीत
जन्मकुटाळ	-	कुचेष्टा करणारा
जपजाप्य	-	धार्मिक कृत्य, जपतप
जंतरमंतर	-	जादूटोणा
जन्म मरण	-	जन्म मृत्यू, जनन मरण
जन्म सावित्री	-	जन्मसवाशीण
जमीन दोस्त	-	सर्वस्वी नाश झालेला
जयस्तंभ	-	स्मारक म्हणून उभारलेला खांब
जलप्रलय	-	सर्व पृथ्वी पाण्यात बुडून जाते तो काळ
जसा तसा	-	जसा येईल तसा, कसाबसा
जय विजय	-	विष्णूचे दोन द्वारपाल
जय पराजय	-	जीत व पराजित, हार जीत
जन जागरण	-	जन जागृती

जगजाहीर	-	प्रसिद्ध
जन प्रवाद	-	बाजारगप्पा, जनरीत
जन रीती	-	लोकांची प्रवृत्ती
जन्मगाठ	-	जन्मभर टिकणारा संबंध
जन्मदरिद्री	-	जन्मापासून दरिद्री
जय गोपाळ	-	नमस्काराचा पर्याय शब्द
जल क्रीडा	-	जलविहार
जातपात	-	जातगोत, जात जमात
जाती स्वभाव	-	जन्म स्वभाव, जातीनुसार स्वभाव
जाड जूड	-	लट्ट, धष्टपुष्ट
जाळपोळ	-	नासधूस
जाबजबाब	-	बोलण्याचे चातुर्य
जाणता अजाणता	-	कळत नकळत
जातकुळी	-	जात, वंशासंबंधी माहिती
जिरवाजिरव	-	निरवा निरव, छपवा छपवी
जीवश्च कंठश्च	-	जीवलग
जीव जंतु	-	लहान किडा
जुलूम जबरी	-	बलात्कार, जुलूम
जुना पुराणा	-	फार दिवस वापरलेली वस्तू, जुनवट, जीर्ण
झगडा बिगडा	-	वादविवाद, भांडण, तंटा
झाडे झुडपे	-	झाडांचा समुदाय (झाड झाडोरा)
झाड लोट	-	झाडून साफ करणे
झाड पाला	-	औषधाच्या उपयोगी पाला, वनस्पती
झाकपाक	-	जेवणानंतरची उरली सुरली कामे
झुंजुक मुंजुक	-	पहाटेचा संधी प्रकाश, झुंजुमुंजू
झोंबा झोंबी	-	ओढाओढ, हिसकणी
टंगळ मंगळ	-	टाळाटाळ, चुकवा चुकव, बेपर्वाई
टकामका	-	निश्चलपणे, चकित होऊन
टकेटोणपे	-	अडथळे, संकटे
टाणा टोणा	-	जादुगिरी, मंत्रतंत्र
टापटेप	-	उंचवटे, टेकाडे
टापटीप	-	सुव्यवस्था
टापस टीप	-	पुरेपूर, प्रसंगानुरूप
टाळाटाळ	-	भूलथाप, चालढकल
टोले जंग	-	मजबूत, बळकट
टोळभैरव	-	उडाणटप्पू, रिकामटेकडा
ठाकठीक	-	सुव्यवस्था, नीटनेटका, ठीकठाक
ठाकून ठोकून	-	प्रसंगानुरूप
ठाला ठेल	-	भरगच्च, स्वच्छून भरलेले

ठाव ठिकाणा	-	पत्ता, मागमूस
ठायी ठायी	-	ठिकठिकाणी
ठेवरेव	-	भांडवल, संचय
ठोकतापीर	-	भांडस्वोर
डरांव डरांव	-	बेडकाचे ओरडणे
डगमग	-	लटपट, डळमळीतपणा, अस्थिरता
डचमळणे	-	स्वळबळणे, वर उसळणे
डबडबणे	-	अश्रूंनी भरून येणे
डायडोल	-	भयभीत
डावपेच	-	स्वेळातील स्वुबीदार डाव
डावाउजवा	-	व्यवहारोपयोगी चातुर्य
डाळ भात	-	साधे जेवण
डागडुगी	-	लहानसहान दरुस्ती
डाम डौल	-	डौलदार, छानछोकी, थाटमाट
डोळे मोड	-	नेत्र संकेत
डोंगर दरी	-	डोंगर व दरी असलेला भाग
डोंगर पठार	-	सपाट प्रदेश
ढकला ढकली	-	विनाकारण वेळ घालविणे
ढवळा ढवळ	-	उलाढाल, गोंधळ
ढवळा पवळा	-	बैलांची जोडी
ढाल ढकल	-	चालढकल, दिरंगाई
ढाल-तलवार	-	लढाईची (मारामारीची) साधने
तन मन धन	-	सर्वस्व, शरीर मन व संपत्ती
तप्तमुद्रा	-	दीक्षा घेताना तांब्या पितळेच्या मुद्रा तापवून अंगावर चिन्हे उमटवितात
तर्क ज्ञान	-	अनुमान करण्याची शक्ती
तर्क कौशल्य	-	कल्पना करण्याचे चातुर्य
तडका फडकी	-	झटापट, तात्काळ, तरकाफरकी
तडफडाट	-	चडफडाट
तरवार बहादूर	-	शूर, रणगाजी (तलवार - तरवार)
तडजोड	-	सलोस्वा, समेट
तप्तशूल	-	तापविलेला सूळ
तर्क वितर्क	-	कल्पना, अनुमान, अंदाज
तर्क विद्या	-	वादविवादपटुता, अंदाज करण्याची कुशलता
तंटा बस्वेडा	-	बोलाचाली, भांडण
ताट वाटी	-	जेवणाची तयारी
ताकडा तुकडा	-	लहान मोठा तुकडा
तारंतार	-	तंतोतंत, बरोबर
तारतम्य	-	श्रेष्ठ कनिष्ठ भाव, बरेवाईटपणा
ताळमेळ	-	देश काल इ. चा मेळ

तान मान	-	योग्य व अनुकूल परिस्थिती
तांब्या पेला	-	पाणी पिण्यास लागणारी भांडी
ताजा तवाना	-	प्रफुल्ल, टवटवीत
तिरखट मीठ	-	मीठ मसाला
तिरसट	-	चिडखोर
त्रिमूर्ती	-	ब्रह्मा, विष्णू, शंकर या तिघांचा मिळून झालेली मूर्ती
त्रिभुवन	-	स्वर्ग, मृत्यू व पाताळ हे तीन लोक
त्रिवर्ग	-	तिघेजण, उत्कर्ष, साम्य, ऱ्हास ह्या तीन अवस्था, तीन पुरुषार्थ
तेल फणी	-	केस नीट करणे, केस विंचरणे
तेजःपुंज	-	तेजस्वी
तेरी मेरी	-	हमरी तुमरी, अरेतुरेवर आलेले भांडण
तैल चित्र	-	तेलाच्या रंगांनी काढलेले चित्र
तोळामासा	-	थोड्या प्रमाणात
तोडमोड	-	किडुकमिडुक, मोडकी-तोडकी
त्रेधा तिरपीट	-	ओढाताण, तारांबळ
थंतर मंतर	-	जादूटोणा, मंत्रतंत्र
थकला भागला	-	दमलेला
थय थय	-	आनंद, मोज किंवा राग व्यक्त करण्यासाठी नाचणे
थांग पत्ता	-	सुगावा, ठाव
थातूर मातूर	-	अर्थहीन, निरर्थक
थाटमाट	-	डौल, डामडौल
थोडा थोडका	-	अल्प प्रमाणात
दगडधोंडा	-	दगड
दगाबाजी	-	कपट, ठकबाजी
दगेबाज	-	अप्रामाणिक
दगा फटका	-	कपट, लबाडी
दम छट	-	श्वासोच्छ्वास निरोधनाची शक्ती
दमदाटी	-	धाकदपटशा
दळण कांडण	-	मोलकरणीची घरातील ढोबळ कामे
दहीभात	-	दह्यात कालविलेला भात
दंगामस्ती	-	गडबड, गोंधळ
दडप शाही	-	अरेरावी, जुलमी अंमल
दरी दरडी	-	उंच सखल
दस्तऐवज	-	हक्क पत्र, प्रमाण पत्र
दऱ्याखोऱ्या	-	मोठा विस्तार
दर्या सारंग	-	नावाडी, खलाशांचा नायक
दस्तखत	-	सही
दळण वळण	-	परिचय, व्यवहार
दृष्टादृष्ट	-	नजरानजर, परस्पर दर्शन

दंत कथा	-	लोककथा, शास्त्रप्रमाणविरहित गोष्ट
दाणा पाणी	-	निर्वाह, पोट भरणे
दाणा गोटा	-	धान्यधुन्य, डाळी
दाणादाण	-	सैरावैरा पळणे, पांगापांग
दान धर्म	-	परोपकाराची धार्मिक कृत्ये
दानशूर	-	दानवीर, दान देण्यात शूर
दावेस्वोरी	-	शत्रुत्व, वैर
दान धर्म	-	पुण्यासाठी कलेले दान
दाग दागिने	-	अलंकार
दान पात्र	-	दान देण्यास योग्य
दातकडी	-	दातस्त्रिळी
दिवाबत्ती	-	दिवे
दिलदारी	-	उदारता
दिलहवाल	-	अस्वस्थ
दिवसा ढवळ्या	-	भरदिवसा
दिवाळी दसरा	-	सणाचा दिवस
दीन दुःस्वी	-	दीन दुबळे, केविलवाणा, अनुकंपनीय
दिवस रात्र	-	सतत
दुजाभाव	-	मनाचा दुटप्पीपणा, आत एक बाहेर एक अशी वृत्ती
दूध दुभते	-	दूध, दुभते पदार्थ
दूरदृष्टी	-	कुशाग्र बुद्धी
दुराचरण	-	निंद्य, वाईट वागणूक
दूध भात	-	दूध आणि भात, मेजवानीच पण विनयाने उल्लेख करण्याचा शब्द
देवाण घेवाण	-	देवघेव, व्यवहार
देवधर्म	-	धार्मिक कार्य, नवस करणे, देवपूजा
देवदानव	-	सुरासुर
देव देवता	-	देवता, परमेश्वर
देव दर्शन	-	देवाचे दर्शन
देव ऋषी	-	देवर्षी, नारद
दैवगती	-	नशीब
धकाबुकी	-	धक्का बुक्की, धक्के व बुक्के यांचा मार
धडधाकट	-	शाबूत, अव्यंग
धनदौलत	-	संपत्ती, मालमत्ता
धरपकड	-	गुन्हेगार, चोर यांना पकडण्याची क्रिया
धरसोड	-	चंचलता, अस्थिर
धष्टपुष्ट	-	गुबगुबीत, निकोप, धट्टाकट्टा
धरतीमाता	-	भूमाता, जमीन
धनुष्य बाण	-	ऐतिहासिक काळातील लढाईचे साधन
धर्मकर्म	-	आचार, वर्तन



धर्मयुद्ध	-	न्याय युद्ध, निष्कपट युद्ध
धनधान्य	-	संपत्ती, घरदार, मालमत्ता इ.
धागादोरा	-	संबंध, पत्ता
धावाधाव	-	पळापळ, घाईने इकडे तिकडे पळणे
धान्य धुन्य	-	भात, गहू, ज्वारी इ. धान्य
ध्यानीमनी	-	अंतःकरणातील सर्व अवस्था व्यापणे
धावत पळत	-	अतिशय वेगाने, लवकर
धांगड धिंगा	-	गोंधळ, दांडगाई
धुमधडाका	-	गोंगाट, दणदणाट
धुमाकूळ	-	गोंधळ, दंगामस्ती
धेडगुजरी	-	अनेक भाषांची स्विचडी
धोपट मार्ग	-	सरळमार्ग, परंपरागत चालत आलेली रीत, पद्धत
धोतर जोडी	-	दोन धोतरांची एक जोडी
नस्वाशिस्वात	-	आपादमस्तक, सर्व शरीरभर, पायाच्या नस्वापासून शेंडीच्या अग्रपर्यंत
नंगानाच	-	निर्लज्जपणाचे वर्तन
नजर बंदी	-	जादुगिरी, हातचलास्वी
नटूत थटूत	-	सजून, नट्टापट्टा करून
नंदीबैल	-	संकेताप्रमाणे वागणारा
नन्नाचा पाढा	-	प्रत्येक गोष्टीला नकार देणे
नरकुंजर	-	गणपती, नरश्रेष्ठ
नफातोटा	-	फायदा व नुकसान
नदी नाले	-	लहान मोठे पाण्याचे प्रवाह
नगरवासी	-	शहरात राहणारे
नकार घंटा	-	नाकबूल करणे
नटवा नटवी	-	नस्वरेबाज
नवरा बायको	-	दंपती, पती पत्नी
नवनवती	-	तारुण्याची आरंभदशा
नवरा नवरी	-	नवदंपती, वर आणि वधू
नगार स्वाना	-	वाद्यांचा कारस्वाना, देऊळ
नव वधू	-	नवी नवरी
नव भूमी	-	नवीन भूमी, नवीन ठिकाण
नाव लौकिक	-	प्रसिद्धी, कीर्ती
नाक कान	-	अवयव
नामो निशान	-	अस्तित्व, नावकुल, संबंध
नाच गाणे	-	नाचगाण्याचा कार्यक्रम
न्याय नीती	-	न्याय निवाडा, न्याय, स्वरेपणा
नावगाव	-	नाव निशाण, संबंध, नावकुल
निमक हराम	-	कृतघ्न, बेईमान
निमक हलाल	-	कृतज्ञ, विश्वासू

निशाणबाजी	-	नेम मारणे, वेध
निवासस्थान	-	घर
निम्माशिम्मा	-	अर्धमुर्धे
निसर्ग रम्य	-	निसर्ग सौंदर्य, स्वाभाविक सौंदर्य
निसर्ग प्रेम	-	निसर्गावरील प्रेम
निज मुख	-	स्वतःचे तोंड
निळे काळे	-	निळा व काळा रंग मिळून झालेला हिरवा रंग, निस्तेज
निळा शार	-	निळे शहर (शार-शहर)
निळा सावळा	-	सावळा
नेत्रपल्लवी	-	नेत्र संकेत, खुणेची भाषा
नोकर चाकर	-	सेवक, चाकर, दास
नोक झोक	-	नखरा, थाटमाट
पडझड	-	मोडतोड
पही पाहुणा	-	वाटसरू, अतिथी, पै पाहुणा
पक्षपात	-	कैवार
पशुपक्षी	-	प्राणीमात्र
पळवा पळवी	-	पळापळ, धावाधाव
पहिला वहिला	-	प्रथमचा
पदोपदी	-	पावलो पावली, क्षणोक्षणी, वारंवार
पदर मोड	-	स्वतः स्वर्च करून
पंचयज्ञ	-	पांच प्रकारचे यज्ञ, ब्राह्मणाने करावयाचे यज्ञ
पाऊल वाट	-	अरुंद वाट, पायवाट
पालापाचोळा	-	कचरा, निरर्थक वस्तू
पाटपाणी	-	जेवणाची तयारी
पांढरपेशा	-	उच्च वर्णीय
पाताळयंत्री	-	गूढ, कारस्थानी
पानसुपारी	-	विड्याचे साहित्य, पोस्त, लांच
पायपोस	-	चप्पल, पादत्राण
पायगुण	-	शुभाशुभ शकून
पांढऱ्या पायाचा	-	अपशकुनी, वाईट पायगुणाचा
पांढराफटक	-	निस्तेज
पालनपोषण	-	संरक्षण, सांभाळ
पावलोपावली	-	वेळोवेळी, पदोपदी
पाच पन्नास	-	थोडेसे
पाने फुले	-	देवाच्या पुजेसाठी फुले व पाने
पाऊस पाणी	-	पाऊस, पीक इ. पर्जन्यमान
पांढरा शुभ्र	-	अतिशय पांढरा
पालुपद	-	वारंवार म्हणणे, ध्रुपद
पाहुणा राउळा	-	पै पाहुणा, पाहुणा बिहुणा, पाहुणा

पाठोपाठ	-	पाठीमागून, मागोमाग, लागोपाठ
पास नापास	-	निकाल
पाने बिने	-	पाने इ.
पांढरा कावळा	-	अप्राप्य वस्तू
पायपीट	-	विना कारण चालण्याचे श्रम
पिवळा जर्द	-	पिवळाधमक, अतिशय पिवळा
पिढ्यानपिढ्या	-	वंशपरंपरागत
पीक पाणी	-	पीक
पूसतपास	-	खोल चौकशी
पेच प्रसंग	-	विपत्ती
पैसा अडका	-	पैसे, पै पैसा
पोरे बाळे	-	मुले
प्रसंगावधान	-	संकट समयी भांबावून न जाणे
फट फजिती	-	फजिती, अपमानकारक स्थिती
फसवा फसवी	-	फसवणूक
फंद फितुरी	-	दगलबाजी, कारस्थान
फाटका तुटका	-	मोडका तोडका
फाकड पसारा	-	फापटपसारा, अवास्तव मांडलेला पसारा
फाटाफूट	-	वेगळे होणे, ताटातूट, विभक्त
फिरवा फिरव	-	उलटसुलट, उलथविणे, खालीवर करणे
फुकट फाकट	-	फुकट, मोफत
फेर फटका	-	इकडे तिकडे फिरणे, भटकणे
फेका फेक	-	भिरकाविणे
फौज फाटा	-	सैन्य व त्या बरोबर असणारे लोक, साहित्य इ. फौज, सैन्य
बकध्यान	-	साधुत्वाचे ढोंग
बरे वाईट	-	मरण, नाश
बहिणभावंडे	-	भावंडे, बहीण भाऊ, जवळचे नातेवाईक
ब्रह्मघोटाळा	-	गोंधळ, आचारविचारांची अव्यवस्था
बनवा बनवी	-	एकमेकांना बनविणे
बाजारहाट	-	बाजार खरेदी, बाजारपेठ
बापलेक	-	वडील व मुलगा किंवा मुलगी
बाग बगीचा	-	फुलबाग, मळा
बागुलबोवा	-	भीती वाटण्यासाठी उभे केलेले सोंग
बाजार बुणगे	-	फौजे बरोबर असणारी अवांतर माणसे
बाड बिछाना	-	बाड विस्तरा, सामानसुमान
बाप जन्मी	-	सर्व आयुष्यात, जन्मापासून आजपर्यंत
बाल्यावस्था	-	बालपण
बाळी बुगडी	-	बारीकसारीक दागिने
बारीकसारीक	-	किरकोळ, बारीक

बाळगोपाळ	-	लहान मुले
बाळकडू	-	बाळघुटी, कडू औषधे उगाळून पाजतात ते
बालबोध	-	सुलभ, सुबोध, लहान मुलांना समजेल असे
बाया बापड्या	-	बिचान्या बायकांचा
बित्तबातमी	-	नक्की बातमी, बित्त बातमी
बिनधोक	-	निश्चित
बिनडोक	-	विचार न करणारा, मूर्ख
बिनतोड	-	बिनचूक, सर्वोत्कृष्ट
बीजारोपण	-	बी पेरणे
बुद्धी पुरःसर	-	मुद्दाम, जाणून बुजून
बेभरवशी	-	फसव्या
बेल भंडार	-	एक प्रकारचा शपथ विधी
बेरीज वजाबाकी	-	हिशेब
बैल गाडी	-	बैल जोडलेली गाडी
बोलघेवडा	-	वाचाळ, वटवट करणारा
बोलाचाली	-	संभाषण
भरत भेट	-	राम व भरत यांची भेट
भक्त वत्सल	-	भक्तावर अती प्रेम करणारा
भरमसाट	-	पुष्कळ, अमर्याद
भक्तीभाव	-	भक्तीयुक्त प्रीती, पूज्यतेचा भाव
भले मोठे	-	स्वूप मोठे
भलतासलता	-	कोणीतरी, कोणतातरी
भात भाकरी	-	जेवण, (भाजी, भाकरी, पोळी इ.)
भाऊ बंदकी	-	बंधुत्वाची वागणूक
भाकड कथा	-	बाष्कळ गप्पा, कंटाळवाणी गोष्ट
भांडी कुंडी	-	सर्व प्रकारची भांडी
भाजी पाला	-	फळ भाजी व पाले भाजी, कंदमुळे इ.
भाकर तुकडा	-	भूक भागविण्यासाठी थोडेसे स्वाणे
भाऊ भाऊ	-	भावंडे
भांडण तंटा	-	भांडण, कलह
भीड भाड	-	संकोच, पर्वा, मुर्वत
भुई सपाट	-	भुईस लागून, भुपृष्ठ
भूत पिशाच	-	भुते र्षेते, मृतांची छाया
भेदाभेद	-	भेदभाव, परकेपणाची भावना, फरक
भोळाभाबडा	-	साधा भोळा, भोळासांब
भोसका भोसकी	-	मारामारी
मनकवडा	-	दुसऱ्यांचे मन वेधून घेण्याची शक्ती असलेला
मंत्र तंत्र	-	जादूटोणे, जावपेच
मराठा मोळा	-	मराठे लोकातील चालीरीती

मरतुकडा	-	अतिशय अशक्त मनुष्य, रोडका
मनमुराद	-	आनंददायक, मनसोक्त
मनमिळाऊ	-	सर्वांशी मिळून मिसळून वागणारा
मनःकामना	-	अंतःकरणातील इच्छा
मनमोकळा	-	स्वुल्या अंतःकरणाने, संकोच सोडून
मर्कट चेष्टा	-	माकड चेष्टा, पोरकट चाळे
मागमूस	-	पत्ता, चाहूल
मान मरातब	-	आदर सत्कार, बहुमान
म्हातारा कोतारा	-	म्हातारा, वृद्ध, वयस्क
मातापितर	-	आईवडील, मातापिता
मारपीट	-	स्वूप मारणे, मारहाण
मामा भाचे	-	नातेवाईक, मामा व भाचा
माया ममता	-	दया, माया, स्नेह, प्रीती
मायलेकी	-	आई व मुलगी, माय लेकरे, माय माऊली
मागे पुढे	-	आगे मागे, केव्हा ना केव्हा
मान अपमान	-	आदर-अनादर
माल मसाला	-	सामग्री, उपयुक्त वस्तू
मान पान	-	आदर सत्कार, मान सन्मान
मीठ भाकर	-	जेवण, गरिबीचे जेवण
मीठ मिरची	-	मसाला, चव आणणारे पदार्थ
मुले बाळे	-	लहान थोर सर्व मुले
मूठमाती	-	पुरण्याचा अंत्यसंस्कार
मेटाकुटी	-	महत्त्रयास
मेवा मिठाई	-	तऱ्हेतऱ्हेची फळे व मिठाई
मैलामैल	-	स्वूप दूरपर्यंत
मोडतोड	-	नासधूस
मोडका तोडका	-	मोडकळीस आलेला
मोल मजूरी	-	मजूरी घेऊन केलेली लोकांची कामे
यथाशक्ती	-	आपल्या शक्तीप्रमाणे
यथायोग्य	-	योग्य दिसेल तसे, अनुरूप, रूढीनुसार
यथाविधी	-	नियमानुसार
यथासांग	-	पूर्णपणे, कोणती ही गोष्ट कमी न करता
यथातथा	-	कसा तरी, कष्टाने, जेमतेम
यश अपयश	-	मानापमान, स्तुती किंवा निंदा
याता यात	-	हेलपाटा, त्रास, कष्ट
येर जार	-	येरझार, स्वैपा, हेलपाटा
रक्त बंबाळ	-	रक्ताने मास्वलेला
रंगढंग	-	एकंदर देखावा, युक्ती, चाळा
रंग रंगोटी	-	घर किंवा चेहरा रंगविणे

रत्न जडित	-	रत्ने बसविलेला
रमत गमत	-	घाई न करता, बिनत्रासाने, सहज
रहाट गाडगे	-	चांगली व वाईट परिस्थिती, नशीबाचे फेरफार, व्यवहार
रत्ने माणके	-	मूल्यवान स्वनिज पदार्थ
रंगबहार	-	आनंदाची लूट, मौज, सुख
रडत राऊत	-	रडवा मनुष्य, रडतराव
रडत स्वडत	-	मोठ्या कष्टाने, रेंगाळत, नाइलाजाने
रंजलेले गांजलेले	-	पीडीत, दुःस्वित
रंगभंग	-	विरस, आनंदाचा नाश
रदबदल	-	मध्यस्थी, वाटाघाट
रानी वनी	-	जंगलात
रान फुले	-	जंगली फुले
राजा राणी	-	राजा व राणी, विनोदी जोडपे
राजे महाराजे	-	सम्राट, राजे व महाराजे
राग लोभ	-	दुःस्व व आनंद
राम राज्य	-	न्यायाचे व प्रजेचे रक्षण करणारे राज्य
राष्ट्रद्रोह	-	राष्ट्राशी शत्रुत्व
रान पास्वरे	-	रानातील पास्वरे
राम रगाडा	-	गर्दी, पराकाष्टेची दाटी
राजे रजवाडे	-	राजे, संस्थानिक, सरदार इ.
राख रांगोळी	-	नाश, विध्वंस
राग रंग	-	रागाची लक्षणे
रिकाम टेकटा	-	निरुद्योगी
रीतभात	-	रीतीरिवाज
रूपलावण्या	-	सौंदर्य, बांधेसूदपणा
रुसवा फुगवा	-	हट्ट, राग आणि चरफड
रोखठोक	-	उधारीचा नसलेला (रोख), स्पष्ट
रोगराई	-	लहानमोठे रोग
लघाळ मावशी	-	गप्पा मारणारी बाई
लपत छपत	-	चोरून, गुप्तपणे
लहान सहान	-	बारीक सारीक, हलका
लक्षावधी	-	लाखो
लग्नकार्य	-	लग्न समारंभ, मंगल कार्य
लता वेली	-	वेली
लघळ पघळ	-	अतिशय बडबड
लंबा-चौडा (चवडा)	-	लांबलचक
लग्न-बिग्न	-	लग्न आदि समारंभ
लहान थोर	-	लहान आणि मोठा
लाकूड फाटा	-	घर बांधण्यासाठी लागणारे लाकूड विटा इ.

लाजकोंबडा	-	लाजाळू, भिडस्त
लाजलज्जा	-	लाज, मर्यादा
लांडा कारभार	-	नसती लुडबुड, उठाटेव
लांब लचक	-	प्रशस्त, अवाढव्य
लांडी लबाडी	-	लहान मोठी लबाडी, फसवणूक
लालन पालन	-	सांभाळ, संगोपन
लाडी गोडी	-	लाडकेपणा
लाच लुचपत	-	लाच, अप्रामाणिकपणाची देवाण घेवाण
लाल भडक	-	अतिशय तांबडा
लागे बांधे	-	नातीगोती
लांब सडक	-	लांब रस्ता
लांडगे-कोल्हे	-	हिंस्त्र पशु
लुंगा सुंगा	-	बारीक, क्षुद्र, नालायक
लुळापांगळा	-	कमजोर, व्यंग असलेला
लेचापेचा	-	अशक्त, कमजोर
लेकरे बाळे	-	मुले बाळे
लोक-परलोक	-	इहलोक व परलोक
लोट पोट	-	लोळण, बेसुमार, मोज, आनंद
लोणकढी (थाप)	-	समयानुसार ठेवून दिलेली (थाप), स्वोटी बातमी
लोणकढे (तूप)	-	ताजे साजूक (तूप)
वज्रघात	-	मोठी आपत्ती
वजन माप	-	प्रमाण
वरण भात	-	साधे जेवण
वर्ण धर्म	-	व्यवहार, जातीला योग्य असा आचार
व्रत वैकल्य	-	व्रताची अपूर्णता, नेम, व्रते
वर खाल	-	उंचसखल, विषम रीतीने
वर्णहीन	-	जातीहीन
वर्ण क्रम	-	अक्षरांचा क्रम
वृक्षवाटिका	-	बाग, उपवन
व्यथा वेदना	-	दुःख, वेदना
वटहुकुम	-	ताबडतोब अमलात येणाऱ्या कायद्याचे फर्मान
वडील धारा	-	घराण्यात शिस्त राखण्याचा अधिकार असलेली व्यक्ती
वरचष्मा	-	वरचढपणा, वर्चस्व
वरदहस्त	-	मोठ्यांचा आशीर्वाद, वर देण्यासाठी उचललेला हात
वरदक्षिणा	-	वधूचा पिता वरास देतो ती रक्कम
वहिवाट	-	चाल, रीत, व्यवस्था
वाडवडील	-	पूर्वज, वडील माणसे
वास्तपूस्त	-	विचारपूस
वाईटसाईट	-	निरुपयोगी, निरर्थक

व्यापार उदीम	-	व्यवहार, कामधंदा
वादळ वारे	-	तुफान
वाकडा तिकडा	-	वक्र
वाटा घाटी	-	चर्चा, वादविवाद, वाटाघाट
वाक् बगार	-	कुशल, पटाईत
वाचाळ पंचविशी	-	बडबड लावणे
वाणसौदा	-	वाणसवदा, किराणा माल
वाजत गाजत	-	धुम धडाक्यात
वाजागाजा	-	प्रसिद्धी, गवगवा
वाटचाल	-	प्रवास
वादविवाद	-	चर्चा
वारे माप	-	प्रमाणाबाहेर, विसंगत
विघ्नसंतोषी	-	दुसऱ्यांच्या कामात विघ्न आलेले पाहून संतोष मानणारा
विचारपूस	-	वास्तुपुस्त, चौकशी
विधिघटना	-	नशीब, प्रारब्ध, कर्मगती
वितंडवाद	-	अट्टाहासाने स्वोटा पक्ष स्थापन करण्यासाठी वादविवाद
विनासायास	-	श्रमाशिवाय
विरहव्यथा	-	विरहामुळे, होणारे दुःख
विल्हेवाट	-	उधळपट्टी, व्यवस्था, योग्य योजना
विश्वासघात	-	विश्वास दाखवून फसवणूक, बेइमानी
विस्मय चकित	-	आश्चर्यचकित
वेडा वाकडा	-	वाकडातिकडा
व्यासपीठ	-	उच्चासन, पुराणिकांचे आसन
शत पावली	-	जेवाणानंतरच्या फेऱ्या
शरीर प्रकृती	-	शरीराची ठेवण, स्वभाव
शंस्वशिंपले	-	समुद्रात राहणाऱ्या काही प्राण्यांची घरे
शतमूर्ख	-	अत्यंत मूर्ख
शहाणा सुरता	-	बुद्धीमान, हुषार व देखणा
शरीर यष्टी	-	शरीर ठेवण, अंगकाठी
शब्द पाल्हाळ	-	शब्दावडंबर, शब्दजाल
शर पंजर	-	बाणांचा पिंजरा, पलंग
श्रम जीवी	-	मेहनती
श्रमदान	-	समाजासाठी विनामूल्य कष्टाचे काम करणे
शिळापाका	-	उरलेसुरलेले जेवण
शिवाशिव	-	स्पृश्य व अस्पृश्य यांचा गोंधळ
शिकला सवरलेला	-	शिक्षण घेतलेला, शिक्षित
शिवण टिपण	-	शिवणकाम
शिरोमणी	-	मुकुटमणी, श्रेष्ठ इसम
शिपाईप्यादे	-	जासूद, सैनिक



शीघ्रकोपी	-	रागीट, तापट
शेजारपाजार	-	शेजार
शेठसावकार	-	सावकार, व्यापारी
शेंडेफळ	-	अस्वेरचे मूल
शेती भाती	-	शेतीवाडी, शेती, शेत जमीन
शेला पागोटे	-	बहुमानाची वस्त्रे
शेणसडा	-	पाण्यात शेण घालून जमिनीवर शिंपडणे
शेळ्या मेंढ्या	-	पाळीव जनावरे, बुद्धिबळातील एक डाव
शे दोनशे	-	शंभर-दोनशे
षोडशोपचार	-	विधीपूर्वक केलेले काम, पूजेचा विधी
सकट निकट	-	एकूण सगळे
संगतीसोबती	-	स्नेही, दोस्त, संगतसोबत
सगा सोयरा	-	नातेवाईक, सगेसोबती, सगे संबंधी, सोयरा धायरा
सडपाताळ	-	किरकोळ अंगाचा, रोडका
सणवार	-	सणबीण,
सदलाबदल	-	अदलाबदल
समज उमज	-	पूर्ण जाणीव, ज्ञान
सर मिसळ	-	मिश्रण, एकत्रीकरण
स्वर्यंपाक पाणी	-	जेवण
सटरफटर	-	किरकोळ
सदा सर्वदा	-	नेहमी, सतत
सरळसोट	-	सरळ
सणसुदी	-	सणाचा दिवस
सडा सारवण	-	झाडलोट
समुद्रमंथन	-	समुद्र घुसळणे
वादविवाद	-	वाटाघाट
सत्यापसत्य	-	चांगले वाईट
समुद्रमेखला	-	पृथ्वी
सवतासुभा	-	स्वतःचे असे निराळे
सती सावित्री	-	पतिव्रता, साध्वी
सटी सामासी	-	क्वचित प्रसंगी, कधीतरी
सत्ययुग	-	चार युगातील पहिले युग, सुवर्णयुग,
सत्त्वनिष्ठ	-	सत्त्व न सोडणारा
सल्लामसलत	-	विचार विनिमय, हितवाद
सरसकट	-	सरासरी, एकत्रितपणे
सत्य-असत्य	-	स्वरेखोटे
सर्वसामान्य	-	सर्वास लागू होणारा
साखरभात	-	साखर व केशर घालून केलेला भात
साद पडसाद	-	प्रतिध्वनी

साधाभोळा	-	सरळ, स्वभावाने गरीब
सागरतीर	-	समुद्रतीर, समुद्र किनारा
सांड लवंड	-	सांडासांड, सोडणे, पालथे करणे
साडी चोळी	-	स्त्रियांचा पोषास्व
साज-शृंगर	-	थाटमाट, सजणे, नटणे
सास्वर झोप	-	अरुणोदयाच्या वेळची झोप
साधा सिधा	-	सरळ, एकमार्गी, निष्कपट
सांज सकाळ	-	नेहमी
सामान सुमान	-	चीज वस्तू, सामग्री, साहित्य
स्नान संध्या	-	स्नान व संध्या, देवपूजा
सांग सुगरण	-	नुसती तोंड पाटील की करणारी
सांगा वांगी, सांगोवांगी	-	ऐकीव गोष्ट
साधक बाधक	-	अनुकूल व प्रतिकूल, योग्य अयोग्य
सासुरवाडी	-	पत्नीचे माहेर
साळीमाळी	-	समाजातील काही वर्ग
साफसफाई	-	स्वच्छता, साफसुफी
साधुसंत	-	साधू आणि संत
स्त्री-पुरुष	-	पतीपत्नी, पुरुष व स्त्रिया
सुख-सोहळा	-	आनंददायक प्रसंग
सुईदोरा	-	सुई आणि दोरा
सुकाळसौदा	-	अत्यंत स्वस्त मालाची देवघेव
सुरंगाठ	-	सहज सुटण्यासारखी गाठ
सुतराम	-	जरासुद्धा (नाही)
सुदामपोहे	-	गरीब माणसाची भेट
सुतोवाच	-	सुचविणे, सांगण्यास किंवा बोलण्यास सुरवात करणे
सेवासुश्रूषा	-	आजारी माणसाची काळजी घेणे
सोनेनाणे	-	सोने व इतर किमती वस्तू
सोक्षमोक्ष	-	गुंतून पडलेल्या व्यवहाराचा काही तरी कायमचाशेवट करणे, मोकळीक
सोयरे सूतक	-	लागे बांधे
सोवळे ओवळे	-	शुद्धतेने राहण्यासाठी सोवळेपणाची स्थिती
हरीवदन	-	हरीचे नामस्मरण
हरिचंदन	-	केशर, पिवळा चंदन
हसवाहसवी	-	हास्य
हलकी सलकी	-	कमी दर्ज्याची, कमी प्रतीची
हवा पाणी	-	वातावरण
हळदीकुंकू	-	सौभाग्यदर्शक, हळद कुंकू
हसतस्वेळत	-	मजेत, हासत बागडत
हरि पाठ	-	विठ्ठल भक्तीपर अभंग
हवा पालट	-	हवेत बदल

हमरीतुमरी	-	हंबरातुंबरी, जोराचे भांडण, हमरातुमरी
हकनाक	-	हकनाहक, विनाकारण
हर हुन्नर	-	प्रत्येक कौशल्य, कसब
हाड वैर	-	अत्यंत तीव्र व फार जुने वैर
हात घाई	-	अती घाई
हातचलाखी	-	हस्त चापल्य, नजरबंदीचा कारभार
हातानिराळा	-	हातावेगळे, घेतलेले काम संपविणे
हाल अपेष्टा	-	नाना प्रकारची संकटे, आपत्ती
हाव भाव	-	भावनादर्शक अभिनय
हृदय शून्य	-	निर्दय, क्रूर
हाल हवाल	-	हकीकत, वर्तमान, हालअपेष्टा
हाडी मासी	-	शरीराने, अंगकाठी, शरीर रचना
हास्य विनोद	-	थड्डा मस्करी
हिरवा-निळा	-	रंगाची छटा
हिरवा गार	-	गडद हिरवा
हिरवा पिवळा	-	रंगाची छटा
हेकेस्वोर	-	हट्टी, दुराग्रही
हेवेस्वोर	-	व्देशी, मत्सर
हेवादावा(हेवादेवा)	-	शत्रूभाव, व्देश, मत्सर
हैबती गैबती	-	अजागळ
हैदोसदुल्ला	-	हैदोस, गोंधळ
होमहवत	-	होम, यज्ञ
हौसमौज	-	चैन, इच्छा
क्षमा याचना	-	क्षमेची भिक्षा मागणे
क्षणोक्षणी	-	पावलो पावली, प्रत्येक क्षणास
क्षीरसागर	-	दुधाचा समुद्र
क्षेम कुशल	-	कुशल क्षेम समाचार
ज्ञान विज्ञान	-	शास्त्रीय ज्ञान
ज्ञानदीप	-	बुद्धीरूपी दिवा
ज्ञान कोश	-	ज्ञानाचा कोश (संग्रह)
ज्ञान अज्ञान	-	ज्ञान आणि अज्ञान
ज्ञान साधना	-	ज्ञान संपादन करणे
ज्ञान सागर	-	ज्ञान रूपी सागर
ज्ञान मंदिर	-	शाळा, ज्ञान प्राप्त होण्याचे ठिकाण

## (२) शब्दसमूहाबद्दल एक शब्द

### शब्दसमूहाबद्दल एक शब्द

अरण्याचा राजा .....	वनराज
अरण्याची शोभा .....	वनश्री
अपेक्षा नसताना .....	अनपेक्षित
अस्वलाचा स्वेळ करणारा .....	दरवेशी
अंग राखून काम करणारा .....	अंगचोर
अनुभव नसलेला .....	अननुभवी
अन्न देणारा .....	अन्नदाता
अग्नीची पूजा करणारा .....	अग्नीपूजक
अनेक गोष्टीत एकाच वेळी लक्ष पुरविणारा .....	अष्टावधानी
अचुक गुणकारी असे .....	रामबाण
अंतःकरणाला पाझर फोडणारे .....	हृदयद्रावक
अग्नी विझवल्यानंतर राहणारी पांढरी भुकटी .....	राख
अगदी न बोलणारा .....	मुखस्तंभ
अन्नाची भिक्षा मागणारा .....	माधुकरि
अतिशय सुंदर पुरुष .....	मदनाचा पुतळा
अतिशय मोठे प्रयत्न .....	भगीरथ प्रयत्न
अधाशीपणे तोंड भरून घेतलेला घास .....	बोकना, बोकणा
अतिशय वृद्ध झालेला माणूस .....	पिकले पान
अत्यंत रोड अशी व्यक्ती .....	पाप्याचा पितर
अत्यंत खोल (गूढ) मसलत करणारा .....	पाताळयंत्रि
अतिशय दुर्मिळ असा आलेला अनुकूल योग .....	पर्वणी
अक्षर ओळख नसलेला .....	निरक्षर
अनेक पदार्थांच्या समुदायात जे उत्तम असेल ते .....	नगदमाल
अतिशय उग्र स्वरूप धारण करणारा .....	नृसिंहावतार
अर्थ न समजता केलेले पाठांवर .....	पोपटपंची
अगदी दुर्मिळ झालेली वस्तू किंवा व्यक्ती .....	उंबराचे फूल
अतिशय लवकर रागावणारा .....	शीघ्रकोपी
अंधान्या रात्रीचा पंधरवडा .....	कृष्णपक्ष, वद्यपक्ष
अत्यंत हट्टी पुरुष .....	अडेलतडू

अनेक चांगल्या गुणांनी युक्त .....	अष्टपैलू
अत्यंत उदार मनुष्य .....	कर्णाचा अवतार
अत्यंत प्रिय असलेली व्यक्ती .....	गळ्यातील ताईत
अत्यंत गरीब स्वभावाची व्यक्ती .....	गोगलगाय
अत्यंत रागीट मनुष्य .....	जमदग्नी
अक्कल शून्य, हो ला हो करणारा .....	नंदीबैल
आंब्याच्या पानांची व झेंडूच्या फुलांची माळ .....	तोरण
आपल्या लहरीप्रमाणे वागणारा .....	स्वच्छंदी
आठवड्याने प्रसिद्ध होणारे नियतकालिक .....	साप्ताहिक
आग विझविणारे .....	अग्निशामक
आधी जन्मलेला .....	अग्रज
आवरता येणार नाही असे .....	अनावर
आकाशात गमन करणारा .....	स्वग
आकाशाचा भेद करणारे .....	गगनभेदी
आजारी लोकांची (रोग्यांजी) शुश्रूषा करणारी .....	परिचारिका
आई वडील नसलेली / नसलेला .....	पोरकी / पोरका
आपल्याच देशात तयार झालेली वस्तू (माल) .....	स्वदेशी
आईचे मुलांविषयी प्रेम .....	वात्सल्य
आपल्याबरोबर स्वेळात भाग घेणारा मित्र .....	स्वेळगडी
आपल्याच मताप्रमाणे चालणारा .....	हटवादी, हेकेखोर
आपल्याच फायदा करून घेणारा .....	स्वार्थसाधू, अप्पलपोटा
आठवड्यातून दोन वेळा / तीन वेळा प्रसिद्ध होणारे .....	द्विसाप्ताहिक/त्रिसाप्ताहिक
आयुष्यात शेवटी मिळवायचे ते .....	ध्येय
आगावू स्वर्चासाठी दिलेली रक्कम .....	अनामत
आपापसात हळूच बोलणे .....	कुजबूज
आपले काम साधण्यापुरते आर्जव .....	ताकापुरते रामायण
आकुंचित मनाचा .....	कूपमंडूक
आपापसातील कलह .....	यादवी
आपल्यावेळची परिस्थिती बदलून तिला योग्य वळण लावणारा .....	युगपुरुष
अचरणासाठी मुद्दाम केलेला एखादा धार्मिक नियम .....	व्रत
आश्चर्यकारक दैवी शक्ती .....	सिद्धी
आकाश जमिनीस टेकलेले दिसते ती मर्यादा .....	क्षितीज
इच्छिलेली वस्तू देणारा वृक्ष .....	कल्पवृक्ष
इच्छित वस्तू देणारी गाय .....	कामधेनू
इच्छिलेली वस्तू देणारा मणी .....	चिंतामणी
इतरांबरोबर बेपर्वाईने वागणारा .....	अरेराव
इतरांना मार्ग दाखविणारा .....	मार्गदर्शक
इंद्राचा स्वजिनदार, अतिशय संपत्तीमान पुरुष .....	कुबेर
इच्छा, आशा, लोभ सोडून देऊन इश्वराची प्राप्ती करून घेण्याचा प्रयत्न करणाऱ्या .....	योगी

ईश्वरधर्म (देव) आहे असे मानणारा .....	आस्तिक
ईश्वरधर्म (देव) नाही असे मानणारा .....	नास्तिक
उदयाला येत असलेला .....	उदयोन्मुख
उतारूनी थांबण्याची जगा .....	प्रतिकालय
उपकाराची जाणीव ठेवण्याची प्रवृत्ती .....	कृतज्ञता
उग्र व पराक्रमी मनुष्य .....	नरसिंह
उपकाराची जाणीव न ठेवण्याची प्रवृत्ती .....	कृतघ्नता
उत्सवप्रसंगी दिवे लावण्यासाठी मंदिरासमोर उभारलेला स्तंभ .....	दीपमाळ
उंचावरून पडणारा पाण्याचा लोट .....	धबधबा
उत्कर्ष दाखविणाऱ्या तळहातावरील रेषा .....	भाग्यरेषा
उदार व मोठ्या मनाचा .....	दिलदार
उच्च दर्जा असलेला सुंदर महल .....	आलिशान
उपकाराची जाणीव ठेवणारा .....	कृतज्ञ
उंटावरून टपाल नेणारा स्वार .....	सांडणी स्वार
उपकाराची जाणीव न ठेवणारा .....	कृतघ्न, अनुपकारी
उपकारास्वाली ओशाळा बनलेला .....	मिंधा
ऊस पेरलेले वावर .....	फड
एखादी गोष्ट नाही अशी स्थिती .....	अभाव
एका धर्मातून दुसऱ्या धर्मात जाणे .....	धर्मांतर
एकमेकांवर अवलंबून असणारे .....	परस्परावलंबी
एकटा राहणारा .....	एकलकोंडा
एकाच काळातील .....	समकालीन
एकाच ठिकाणी राहण्याची सक्ती केलेला .....	स्थानबद्ध
एखाद्या संस्थेची स्थापना करणारा .....	संस्थापक
एखाद्या प्रदेशात किंवा जंगलात अगदी मुळापासून राहणारे लोक .....	आदिवासी
एखाद्याच्या आठवणीदाखल केलेली गोष्ट .....	स्मारक
एकादशी दिवशी भजन कीर्तनात करावयाचे जागरण .....	हरिजागर
एक लाभदर्शक धार्मिक प्रतीक .....	स्वस्तिक
एखादी गोष्ट पूर्ण करण्यासाठी केलेला प्रयत्न, अभ्यास .....	साधना
एखाद्या गोष्टीचा आरंभ .....	श्री गणेश
एकाला उद्देशून दुसऱ्याला बोलणे .....	अन्योक्ती
एकाने दुसऱ्याला सांगून तयार झालेली काल्पनिक गोष्ट .....	दंतकथा
एका माणसाला एकाच कामासाठी अनेक ठिकाणी जाण्याचा प्रसंग .....	त्रिस्थळीयात्रा, तिरस्थळी
एकाच वेळी अनेकजण बोलत असल्यामुळे होणारा आवाज .....	गलका
एखाद्याचे मागून जाणे .....	अनुगमन
ऐकावयास न येणारा .....	बहिरा
ओळख नसलेला .....	अनोळखी
कल्पनाही नसताना .....	अकल्पित
कल्पना नसताना एकदम आलेले संकट .....	घाला

कधीही जिंकला न जाणारा .....	अजिंक्य
कर्तव्यापासून तोंड फिरविलेला .....	कर्तव्यपराडमुख
कसलीच इच्छा नसलेला .....	निरिच्छ
कष्ट करून जगणारा .....	श्रमजीवी
कबड्डीच्या क्रीडांगणावरील मधली महत्त्वाची रेषा .....	मध्यरेषा
कविता करणारा .....	कवी
कधीही उद्योग न करणारा .....	निरुद्योगी
कधीही, कशाचीही आठवण न राहणारा .....	विसरभोळा, विसराळू
कधीही मरण नसणारा .....	अमर
कधीही नाश न पावणारा .....	अविनाशी
कर्तव्यात तत्पर असणारा .....	कर्तव्यपरायण, कर्तव्यतत्पर, कर्तव्यदक्ष
कर्तव्याकडे पाठ फिरविणारा .....	कर्तव्यपराडमुख
कमळाप्रमाणे डोळे असणारी .....	कमलाक्षी, कमलनयना
कधीही विसर पडणार नाही असा .....	अविस्मरणीय
कवितेची रचना करणारी .....	कवयित्री
कलेची आवड असणारा .....	कलाप्रेमी, कलासक्त, रसिक, कलाकार
कसलेही व्यसन नसणारा .....	निर्व्यसनी
कसलाही डाग (काळिमा) नसणारा .....	निष्कलंक
कसलीही तक्रार न करता .....	बिनतक्रार
कमी बुद्धी असलेला .....	मतिमंद
कमालीचा मूर्ख.....	मूर्ख शिरोमणी
कष्ट न करता सहज रीतीने मिळणारी .....	सहजसाध्य
कष्टाने मिळणारी .....	कष्टसाध्य
कमी आयुष्य असलेला .....	अल्पायुषी, अल्पायु
कधीही न विटणारे .....	अवीट, आकर्षक
कशाचीही अपेक्षा नसणे .....	निरपेक्ष
कपटी व कृष्ण कारस्थाने करणारा मनुष्य .....	शकुनीमामा
कठोर हृदय असणारी व्यक्ती .....	पाषाणहृदयी
कवितेच्या प्रत्येक कडव्याच्या शेवटी येणारा चरण .....	पालुपद
कर्तृत्वशून्य व भेकड असा मनुष्य .....	दळबाई
कधी न बदलणारे वाक्य .....	दगडावरची रेघ
कड्यावरून लोटण्याची शिक्षा .....	कडेलोट
कंटाळवाणे लांबलचक भाषण .....	एरंडाचे गुन्हाळ
कंठ दाटून आल्यावर जो मुखरस गिळतात तो.....	आवंढा
कसलाही अडथळा नसलेला .....	अकुंठित
कमी वेळ टिकणारा .....	अल्पजीवी
काचेच्या बांगड्या करणारा .....	कासार
काही ही कष्ट न करता आयते बसून स्वाणारा .....	ऐतस्वाऊ
काम साधून घेण्यापुरते गोड बोलणारा .....	कामापुरता मामा

कानाना गोड वाटणारा .....	कर्णमधुर
कार्य करण्याची जागा .....	कर्मभूमी
कार्यात तत्पर असलेला .....	कार्यक्षम, कार्यतत्पर
काम करण्यात कुचराई (टाळाटाळ) करणारा .....	कामचुकार
काळजात कालवा कालव झाल्यासारखे वाटणे .....	गलबलणे
कार्यक्रम पाहण्यास आलेले लोक .....	प्रेक्षक
कायमचे आठवणीत राहणे .....	रुजणे
कायम टिकणारे .....	शाश्वत
काहीही सहन करण्याचे सामर्थ्य .....	सहनशीलता
काटकसरीने स्वर्च करणारा .....	मितव्ययी
कादंबरी लिहिणारा .....	कादंबरीकार
किल्ल्याच्या भोवतालची भिंत .....	तट
कीर्तन करणारा .....	कीर्तनकार
कुस्ती स्वेळण्याची जागा .....	हौदा, आस्वाडा
कुळातील पूजेची देवता .....	कुलदेवता
कुळाला तेज प्राप्त करून देणारा .....	कुलदीप
कुणाला दाद न देणारा .....	वस्ताद
कुरूप अशी स्त्री .....	शूर्पणखा, हिडिंबा
कुंजात विहार करणारा .....	कुंजविहारी
केवळ शोभेची आयते स्वाळ मंडळी .....	भोजनभाळ
कैदी ठेवण्याची जागा .....	कारागृह, कारा, बंदिशाळा, तुरुंग
कोणाच्याही पक्षात सामील न होणारा .....	अपक्ष
कोणत्याही पक्षाची बाजू न घेता न्याय देणारा .....	निःपक्षपाती, निष्पक्षपाती
कोणालाही कळू न देता .....	बिनबोभाट
कोणतेही काम करणारा .....	हरकाम्या
कोणत्याही परिस्थितीत ज्याची बुद्धी स्थिर राहते तो .....	स्थितप्रज्ञ, स्थिरबुद्धी, स्थिरमती
कोणत्याही क्षेत्रात सर्वांगाने घडून येणारा बदल .....	क्रांती
कोणत्याही लाभाची अपेक्षा न करता सेवा करणारा .....	निःस्वार्थी
कोणताही आधार नसलेला .....	अनाथ, निराधार
कोणतेही काम करण्याचा कंटाळा करणारा .....	आळशी
कोणतेही कर्तृत्व नाही असा मनुष्य .....	अजागळ
कोणीही भोळा मनुष्य .....	भोळासांब
कोणतीही योजना आखणारा .....	योजक
कोणत्याही गोष्टीची आवड असलेला .....	रसिक
कोणत्याही विषयावर जो भाषण करतो तो .....	वक्ता
स्वाद्य पेयाचे नियमाने उरेलेले प्रमाण .....	रतीब
स्वूप विस्तार असलेले .....	विस्तीर्ण
स्वूप आयुष्य असलेला .....	दीर्घायुषी, चिरंजीव
स्वूप पाऊस पडणे .....	अतिवृष्टी



स्वूप जोरात किंवा एकसारखे टाळ्या वाजविणे .....	टाळ्यांचा कडकडाट
स्वूप उंच उंच असे आकाश .....	अंतराल
खेळातील दोन डावांच्या मधला विसाव्याचा वेळ .....	मध्यंतर
खेळांडूच्या संघाचा प्रमुख .....	कर्णधार
खोटी तक्रार करणारा .....	कांगारखोर, कागाळखोर
गावची न्याय निवाड्याची जागा .....	चावडी
गावची कामकाजाची जागा .....	चावडी
गावातील लोकांची एकत्र पाणी भरण्याची जागा .....	पाणवटा
गाई सांभाळणारा .....	गोपाल
गावच्या पंचांचा कारभार असणारी संस्था .....	ग्रामपंचायत
गावाभोवतालचा तट .....	गावकूस
गाईसाठी काढून ठेवलेला घास .....	गोग्रास
गावाचा कारभार .....	गावगाडा
गावातून किंवा शेतातून जणारी लहान वाट .....	पाणंदी
गाणे गाणारा .....	गायक
गुरुकडे आपल्या बरोबर शिकणारा .....	गुरुबंधू
गोल गोल फिरणारा जोराचा वारा .....	वावटळ
गोष्टी लिहिणारा .....	कथालेखक
गोकुळाष्टमीच्या शेवटी होणारा खेळ व प्रसाद .....	गोपाळकाला
गोल आकाराचा घडवलेला एक दगड .....	सहाण
घरादाराला व देशाला पारखा झालेला (मुकलेला) .....	निर्वासित
घरी पाहुणा म्हणून आलेला .....	अतिथी
घरातील मजले दालन .....	माजघर
घरदार नसलेला .....	उपऱ्या, उपरा, (हक्क नसलेला)
घोडे बांधण्याची जागा .....	तबेला, पागा
घोड्याच्या जबड्यात अडकविलेली लोखंडी साखळी .....	लगाम
चरित्र लिहिणारा .....	चरित्रकार
चहाड्या सांगणारा .....	चहाडखोर
चार पायावर चालणारा .....	चतुष्पाद
चांदण्या रात्रीचा पंधरवडा .....	शुक्लपक्ष, शुद्धपक्ष
चांगले निवडलेले .....	निवडक
चांगल्या कार्यासाठी प्राण देणे .....	बलिदान
चार रस्ते एकत्र मिळतात ती जागा .....	चौक, चवाटा
चारी बाजूनी पाणी असलेला भूप्रदेश .....	बेट
चांगला धष्टपुष्ट पण बुद्धीने मंद असा मनुष्य .....	शुंभ
चांगला विचार .....	सुविचार
चांगल्या गोष्टीचा ठसा .....	संस्कार
चित्रे काढणारा .....	चित्रकार
चिखलात उगवलेले कमळ .....	पंकज

चित्ताला आकर्षून घेणारा .....	चित्ताकर्षक, चित्तवेधक
चित्रपटात किंवा नाटकात काम करणारी स्त्री .....	नटी
चित्रपटात किंवा नाटकात काम करणारा पुरुष .....	नट
चित्ताची एकग्रता कशी करावी हे सांगणारे शास्त्र .....	योगशास्त्र
वैनीत, ख्याली खुशालीत दिवस घालविणारा मनुष्य .....	खुशालचंद, खुशालटेकडा
चुगल्या सांगणारा .....	चुगलीखोर,
जमिनीवर राहणारे प्राणी.....	भूचर
जमिनीवर आणि पाण्यात राहू शकणारे प्राणी .....	उभयचर
जगाचा स्वामी .....	जगन्नाथ
जगाचा नाश होण्याची वेळ .....	प्रलयकाल
जमिनीखालून जाणारा रस्ता .....	भुयार
जमीनीचे दान .....	भूदान
जहाजांना दिशा दाखविणारा मनोऱ्यावरील दिवा .....	दीपस्तंभ
जवळचा प्रदेश .....	परिसर
जवळ काहीही नसलेला .....	अकांचन, निष्कांचन, निर्धन
जग जिंकणारा .....	जगज्जेता
ज्याचा मोबदला मिळत नाही असा स्वर्च .....	बुडितस्वर्च
जन्मापासून उपजत गुण .....	जन्मगुण (स्वाभाविक गुणधर्म)
जन्म झाला आहे तो देश .....	जन्मभूमी, मायभूमी
जन्मापासून कायमचा दरिद्री .....	जन्मदरिद्री
जवळ भांडवल नसता मोठे व्यापारी आहोत असा बहाणा करणारा लहान शेत .....	तिरकमशेत
जनावरांच्या स्पुरांस मारावयाची अर्धवर्तुळाकार लोखंडी पट्टी .....	नाल
जगावर किंवा युद्धात जय मिळविणारा .....	फत्तेजंग
जहांबाज व कजाग बायको .....	महामाया
जड, बुद्धीहीन, अजागळ मनुष्य .....	मेषपात्र
ज्याचा अपराध नाही तो .....	निरपराधी
ज्याला ताळतंत्र नाही असे वर्तन .....	धांगडधिंगा
ज्या स्तंभावर अपराध्याचा वध केला जातो .....	वधस्तंभ
ज्याला बोलता येत नाही असा .....	मुका
ज्याचा विसर पडणार नाही असा .....	अविस्मरणीय
ज्याला कशाचीच उपमा देता येणार नाही असा .....	अनुपम, निरुपम
ज्याला कोणीही शत्रू नाही असा .....	अजातशत्रू
ज्याच्यापासून काहीही त्रास होत नाही असा .....	निरुपद्रवी
ज्याच्यावर उपकार झाले आहेत असा .....	उपकृत
जाणून घेण्याची इच्छा असणारा .....	जिज्ञासू
ज्याचे बरोबर दुसऱ्याची तुलना करता येत नाही असे .....	अप्रतिम
ज्याच्यातून आरपार दिसू शकते अशी .....	पारदर्शक
ज्याला स्वरूप माहिती आहे असा .....	बहुश्रुत
ज्याने स्वरूप ऐकले आहे असा .....	बहुश्रुत

ज्याची पत्नी मरण पावली आहे असा पुरुष .....	विधुर
ज्याच्या हातात चक्र आहे असा .....	चक्रपाणी, चक्रधारी
ज्याला मरण नाही असा .....	अमर
ज्याच्यापाशी अपार द्रव्य आहे तो .....	नवकोट नारायण
जादूचे स्वैळ करणारा .....	जादूगार
ज्याला लाज नाही तो .....	निर्लज्ज
ज्याच्या हातात सुदर्शन चक्र आहे असा .....	सुदर्शनचक्रधारी
ज्याला सीमा नाही असा .....	असीम
ज्याला तळ लागत नाही असा - .....	अथांग, थांग-स्वोली
ज्याला अंत नाही असा .....	अनंत
ज्याला आधार नाही असा .....	निराधार
ज्याची किंमत करता येणार नाही असे .....	अमोल, अमूल्य, अनमोल
ज्याचा उपाय हमखास लागू पडतो ते औषध .....	रामबाण
जाणून घेण्याची इच्छा .....	जिज्ञासा
ज्याना मुख्यत्वे बुद्धीचा उपयोग करावा लागतो असे लोक .....	बुद्धीजीवी
जाणून घेणे अशक्य असे .....	अज्ञेय
ज्याला भीती नाही असा.....	निर्भय
ज्याचे हात गुडघ्यापर्यंत पोहोचतात असा .....	आजानुबाहू
ज्याच्याजवळ अनेक कोटी रूपये आहेत असा .....	कोट्याधीश
ज्या घराला छप्पर नसून वर चंद्र दिसतो असे मोडकळीस आलेले घर ..	चंद्रमौळी
ज्याला कोणत्याही गोष्टीची पारस्व नसते .....	गाजरपारस्वी
जिवंत असे पर्यंत .....	आजन्म (जन्मापासून)
जिल्ह्याचा कारभार पाहणारी संस्था .....	जिल्हापरिषद
जिचे भाग्य नाहीसे झाले आहे अशी .....	हतभागिनी
जिचा पती जिवंत आहे अशी स्त्री .....	सधवा, सुवासिनी
जिचा पती मरण पावला आहे अशी स्त्री .....	विधवा
जिचा उपयोग होत नाही अशी .....	निरुपयोगी
जिवाला जीव देणारा .....	जिवलग
जिथे बसगाड्या थांबतात ते ठिकाण .....	बसस्थानक
जीव धोक्यात घालण्यासारखे काम .....	सुळावरची पोळी
जीवनातील अंगीकृत कार्य सातत्याने करण्याची जागा (भूमी) .....	कर्मभूमी
जीवात्मा व परमात्मा यांचे ऐक्य प्रतिपादन करणारे मत .....	अद्वैत
जुन्या मतांना व चाली रीतींना चिकटून राहणारा .....	पुराणमतवादी, सनातनी
जे साध्य होणार नाही ते .....	असाध्य
जे नाही ते आहे, असे वाटणे .....	आभास
जेवण झाल्यावर शंभर पावले फिरण्याचा परिपाठ .....	शतपावली
जे मिळू शकते असे .....	उपलब्ध
जोरात उसळून बाहेर पडणारी धार .....	चिरकांडी, चिळकांडी
जो इतरांशी मिसळून वागत नाही असा .....	तिरशिंंगराव, चिडखोर माणूस

झाडांचा दाट समूह .....	झाडी
झाडांच्या अंतर्सालीपासून बनविलेले वस्त्र .....	वल्कल
झाडाची वाळलेली पाने .....	पालापाचोळा
टोळासारखे नासाडी करीत उगाच हिंडणारे .....	टोळभैरव
ठराविक कालानंतर प्रसिद्ध होणारे .....	नियतकालिक
डाव्या कुशीवर झोपणे .....	वामकुक्षी
डाळ, तांदूळ, पीठ, मीठ, इ. स्वयंपाकाचे साहित्य .....	शिधा
डोंगरातील अरुंद मार्ग .....	डोंगरखिंड
डोंगराच्या माथ्यावरील सपाट प्रदेश .....	डोंगरपठार
डोंगर पोखरून वस्तीसाठी केलेली जागा .....	गुहा
डोंगर पोखरून आरपार केलेला रस्ता .....	बोगदा
डोळ्यांना आकर्षून घेणारी किंवा संतोष देणारी .....	नयनमनोहर
डोळ्यात घालावयाचे काजळ .....	अंजन
डोळे दिपवून टाकणारे .....	नेत्रदीपक
डोंगरात कोरलेले मंदिर .....	लेणे
ढगांनी झाकलेले .....	अभ्राच्छादित, मेघाच्छादित
ढगांनी न भरलेले .....	निरभ्र
तप करण्याची जागा .....	तपोभूमी
तंटा सोडविण्यासाठी उभय पक्षांनी मान्य केलेले लोक .....	पंच
तहाच्या अटीचा तर्जुमा .....	तहनामा
तंतुवाद्यावर छेडलेले मधुर स्वर .....	झंकार
तात्कालिक विरक्ती .....	स्मशानवैराग्य
त्रास देणारे समाजातील लोक .....	समाजकंटक
तांब्याच्या पत्र्यावर लिहिलेला लेख .....	ताम्रलेख
तारकापुंजांचा आकाशात दिसणारा पट्टा .....	आकाशगंगा
तिथी, वार, नक्षत्र, योग यांची माहिती असलेली पुस्तिका .....	पंचांग
तिन्ही बाजूंनी पाणी असलेला प्रदेश .....	द्वीपकल्प
तिथी - दिवस न ठरविता पाहुणा म्हणून अचानक आलेला .....	अतिथी
तीन महिन्यांनी प्रसिद्ध होणारे .....	त्रैमासिक
तीन रस्ते एकत्र मिळतात ती जागा .....	तिटा
तीन तीर्थक्षेत्रांची यात्रा (काशी, प्रयाग, गया) .....	तिरस्थळी, त्रिस्थळी
तीन शिंगे असलेला .....	त्रिशंग
तीन कोन असलेली आकृती .....	त्रिकोण
तीन नद्या एकत्र मिळणारे ठिकाण .....	त्रिवेणी
तुलना करता येणार नाही असा .....	अतुलनीय
तुमचे वार्ड होवो असे बोलणे .....	शाप
तेज नसलेली अवस्था .....	अवकळा
तोंडावर हात मारीत काढलेला आवाज .....	बोंब
तोंडातोंडी चालत आलेली काल्पनिक गोष्ट .....	दंतकथा

तोंडावळा सारखा असल्यामुळे फसविणारा .....	तोतया
तोंडावर स्तुती करण्याचा गुण .....	तोंडपुजेपणा
तोफ असलेला गाडा .....	रणगाडा
थोडक्यात समाधान मानणारी .....	अल्पसंतुष्ट
थोरपुरुष, समाजसेवक, साधुसंत ह्यांच्या जन्मतिथीचा दिवस .....	जयंती
दगडाची सुंदर मूर्ती घडविणारा .....	शिल्पकार
दगडावर सुंदर कोरीव काम करणारा .....	शिल्पकार
दररोज प्रसिद्ध होणारे वर्तमानपत्र .....	दैनिक
दगडावर कोरलेले लेख .....	शिलालेख
दक्षिण समुद्राजवळच्या सेतू (कन्याकुमारी) पासून हिमालयापर्यंत .....	आसेतुहिमाचल
दगडासारखे कठोर हृदय असलेला .....	पाषाणहृदयी
दर महिन्याला प्रसिद्ध होणारे नियतकालिक .....	मासिक
दगडावर केलेले कोरीव काम .....	शिल्प
दररोज ठरलेला कार्यक्रम .....	दिनक्रम
दहा पापे नाहीशी करणारा .....	दशहरा
दागदागिने नसलेली गरीब स्त्री .....	लंकेची पार्वती
दारोदारी भिक्षा मागणारा .....	भिक्षार्थी
दारावरील पहारेकरी .....	द्वारपाल
दानधर्म करण्यात प्रस्थात .....	दानशूर
दांडगाईने किंवा अव्यवस्थितपणे चालविलेला कारभार .....	झोटिंगशाही
दाराशी हत्ती झुलण्याइतकी संपत्ती .....	गजान्तलक्ष्मी
दार बंद करण्यासाठी योजलेला लाकडी किंवा लोखंडी दांडा .....	आडसर
दिवसाला भिणारे .....	दिवाभीत
दुष्काळात सापडणे .....	दुष्काळग्रस्त
दुसऱ्या देशात जाणे .....	परदेशगमन
दुसऱ्यावर अवलंबून असणारा .....	परावलंबी
दुसऱ्यांचे दुःख पाहून कळवळणारा .....	कनवाळू
दुसऱ्यांच्या ताब्यात असलेला .....	अंकीत
दुसऱ्यांच्या मनातले जाणणारा .....	मनकवडा
दुपारच्या जेवणानंतर घेतलेली अल्पशी निद्रा .....	वामकुक्षी
दुःखाच्या भावनेतून सोडलेला लांब श्वास .....	सुस्कारा
दुसऱ्या देशात हिंडणे .....	परदेशभ्रमण
दुसऱ्यांचे पाहून त्यांच्या सारखेच वागणे .....	अनुकरण
दुसऱ्यांच्या म्हणण्यावर लगेच विश्वास ठेवणारा .....	कानाचा हलका
दुसऱ्याला ठार मारण्यासाठी पाठविलेला माणूस .....	मारकरी
दुसऱ्यांच्या कामात अडचण आली म्हणून संतोष मानणारा .....	विघ्नसंतोषी
दुसऱ्यांच्या जीवावर जगणे .....	परोपजीवी, उपजीवी
दुसऱ्यामध्ये न मिसळणारी .....	एकलकोंडी
दुसरा धर्म स्वीकारणे .....	धर्मांतर

दुष्ट (दृष्ट) माणसांची जूट .....	चांडालचौकडी
दुसऱ्यास न दिसणारे काम .....	चोरकाम
देशाची सेवा करणारा .....	देशसेवक, देशभक्त
देवळाच्या कळसाखाली असलेली डेऱ्याच्या आकाराची बंदिस्त जागा (देवळाचा गोलाकार कळस).....	घुमट
देवळाचा आतील भाग .....	गाभारा
देवापुढे सतत जळणारा दिवा .....	नंदादीप
देशासाठी / समाजासाठी आपले प्राण अर्पण करणारा .....	हुतात्मा
देवाला वाहून काढलेली शिळी फुले .....	निर्माल्य
देवास अर्पण करावयाचा पदार्थ .....	नैवेद्य
देवलोकातील स्त्रिया .....	अप्सरा
देवालयाचे शिखराचे टोक .....	कळस
देवासमोर ओवाळण्याचा दीप .....	आरती
देवासाठी करावयाची एक विशिष्ट पूजा .....	अनुष्ठान
देवाने घेतलेला मनुष्याचा जन्म .....	अवतार
दैवावर हवाली ठेवून राहणारा .....	दैवादी
दोन नद्या एकत्र मिळतात ते ठिकाण .....	संगम
दोनदा जन्मलेला .....	द्विज
दोन डोंगरामधील विंचोळी वाट .....	स्विंड
दोन नद्यामधील प्रदेश .....	दोआब
दोरीवर चालताना तोल संभाळण्यासाठी हातात घेतलेला बांबू .....	आढाळ
धनुष्य धारण करणारा .....	धनुर्धारी
धन्याशी निष्ठेने वागणारा .....	स्वामिनिष्ठ
धर्म स्थापन करणारा .....	धर्मसंस्थापक
धर्मार्थ फुकट जेवण मिळण्याचे ठिकाण .....	अन्नछत्र, सदावर्त
धर्माला सोडून नियमबाह्य वर्तन .....	अधर्म
धड ना इकडे ना तिकडे .....	त्रिशंकू
धान्य साठविण्याची जागा .....	कोठार
न टाळता येणारे .....	अपरिहार्य, अनिवार्य, अटळ
नवीन मतांचा पुरस्कार करणारा .....	नवमतवादी
नृत्य करणारा पुरुष .....	नर्तक
नृत्य करणारी स्त्री .....	नर्तकी
नवऱ्या मुलांची आई .....	वरमाय
नवऱ्या मुलांचे वडील .....	वरपिता
नदीत जेथवर समुद्राच्या भरतीचे पाणी येते तेथवरचा नदीचा भाग .....	खाडी
नशिबावर (देवावर) विश्वास ठेवून वागणारा .....	दैवादी
नऊ दिवस टिकणारा ताप .....	नवज्वर
न समजण्याजोगे .....	अगम्य
नदीच्या दोन्ही बाजूंचा सुपीक प्रदेश .....	खोरे
न बोलाविता येणारा, मध्येचा टपकणारा .....	आंगतुक

नक्षत्रासारस्वी सुंदर किंवा स्वुबसूरत स्त्री .....	चटकचांदणी
नशीबाने आलेली अवस्था .....	दैवदशा
नदीकाठची सुपीक जमीन .....	मळी
नदीची सुरुवात होते ते ठिकाण .....	उगम
नाटक लिहिणारा .....	नाटककार
नावाचा एक सारखा उच्चार .....	जयघोष, घोषा
नाग, साप, अजगर यांचा खेळ करणारा .....	गारूडी
नाणी पाडण्याचा कारखाना .....	टाकसाळ
न्यायाच्या बाबतीत कठोर असणारा .....	न्यायनिष्ठुर
नाचण्याचा गोंधळ .....	धांगडधिंगा
नारळाच्या झाडांची पाने .....	झावळ्या
निरर्थक गोष्टी .....	भाकडकथा
नियम व शिस्त यानुसार इतरांवर नियंत्रण ठेवणारी व्यक्ती .....	प्रतोद
नियमाना सोडून किंवा खैर वर्तन करणारा .....	छंदिट
निरुपयोगी माणसे किंवा वस्तू आणून केलेली भरती .....	स्वोगीरभरती
निरनिराळ्या राष्ट्रातील .....	आंतरराष्ट्रीय
नियम शास्त्राप्रमाणे .....	यथाशास्त्र
निरुपाय अवरथेत सापडलेला .....	अगतिक
निरनिराळी सोंगे करून दाखविणारा .....	बहुरूपी
निरपेक्ष बुद्धीने व खेच्छेने केलेल्या कामाबद्दल दिले जाणारे धन .....	मानधन
नेहमी स्वरे बोलणारा .....	सत्यवादी, सत्यवचनी
नेहमी घरात बसून राहणारा .....	घरकांबडा
नेहमी न दिसणारी गोष्ट .....	दुर्मिळ
पशु मोफत पोसले जाण्याचे ठिकाण .....	पांजरपोळ
प्रवासात बरोबर घेतलेले खाद्य पदार्थ .....	शिदोरी
परंपरेने चालत आलेली ऐकीव गोष्ट .....	आख्यायिका
पंधरा दिवसांचा काळ .....	पक्ष, पंधरवडा
पृथ्वीच्या मध्यबिंदूकडे ओढले जाणे .....	गुरुत्वाकर्षण
परिचित नसलेला .....	अपरिचित
परिपूर्ण झालेले असे .....	परिपक्व
प्रत्यक्ष किंवा समोर नाही असे .....	अप्रत्यक्ष
पंधरा दिवसांच्या कालावधीने प्रसिद्ध होणारे नियतकालिक .....	पाक्षिक
पहाटे म्हणावयाचे देवाच्या स्मृतीचे गीत .....	भूपाळी
पडदा दूर करणे .....	अनावरण
पहाटेची वेळ .....	उषःकाल
पर्वतावर चढून जाणारे .....	गिर्यारोहक
प्रश्न विचारताच त्याचे योग्य उत्तर ताबडतोब देणारा .....	हजरजवाबी
पहाटेचा पवित्र काळ .....	रामप्रहर
पाऊस पुष्कळ पडणे .....	अतिवृष्टी

पाऊस मुळीच न पडणे .....	अवर्षण, अनावृष्टी
पायापासून डोक्यापर्यंत .....	आपादमस्तक
पायात जोडे न घातलेला .....	अनवाणी
पायी जाणारा .....	पादचारी
पाण्याखालून चालणारी बोट .....	पाणबुडी
प्राणी एकत्र ठेवतात ती जागा .....	प्राणीसंग्रहालय
पाण्यात राहणारे प्राणी .....	जलचर
पायाच्या नखापासून शेंडीपर्यंत संपूर्ण शरीरभर .....	नखशिखांत
पाच कोसांचा प्रदेश .....	पंचक्रोशी
पायदळी तुडविलेले .....	पददलित
पादत्राणे बनविणारा .....	चांभार
पाणी साचलेली जागा .....	पाणथळ
पाच वडांचा समुदाय असलेली जागा .....	पंचवटी
पाहण्यायोग्य वस्तू मांडलेली जागा .....	प्रदर्शन
पापापासून मुक्तता .....	पापक्षालन
पाणी साठविण्यासाठी वापरात येणारे काचेचे भांडे .....	जार
पाण्यामध्ये जन्मणारे प्राणी .....	जलज
पायात घालावयाचा विजयाचा तोडा .....	आकण
पाच दिव्यांची आरती .....	पंचारती
पाच प्रकारचे गोड पदार्थ .....	पंचपक्वान्ने
पांढरी स्वडी असलेले काळ्या रंगाचे लुगडे .....	चंद्रकळा
प्रारब्ध योगाने कंटाळा येण्याजोगे कार्य जे गळ्यात पडते ते .....	कर्मकटकट
पायी करावयाची यात्रा .....	पदयात्रा
पाण्याचा आघात सहन करण्याजोगी बांधलेली भिंत .....	धक्का
पावसापासून निवारण करण्यासाठी केलेले झाडपाल्याचे आवरण .....	इरले
पिकांच्या रक्षणासाठी केलेला मांडव .....	माचा
पिण्यासाठी पाणी भरण्याची जागा .....	पाणवठा
पिण्याला योग्य असलेला द्रव पदार्थ .....	पेय
पितरांच्या स्मृतीचा दिवस व त्या दिवशी करण्याचे कार्य .....	श्राद्ध
पीक न उगवणारी जमीन .....	नापीक
पुरात सापडलेले / पुराचा तडाखा बसलेले / पुरामुळे नुकसान झालेले लोक .....	पूरग्रस्त
पुष्कळ जमीन असलेला .....	जमीनदार
पुन्हा मिळालेला जन्म .....	पुनर्जन्म
पुष्कळ ज्ञान असणारा .....	ज्ञानी
पूर्वी कधीही घडले नाही असे .....	अपूर्व, अभूतपूर्व
पूर्वी घडलेल्या हकीकतीचे वर्णन .....	इतिहास
पूर्णपणे अंकित किंवा ओशाळा .....	ताटास्वालचे मांजर
पूर्वीपासून चालत आलेले .....	परंपरागत
पूर्वेकडे तोंड करून उभा असलेला .....	पूर्वाभिमुख



पूर्वेकडील प्रदेशातील लोक .....	पौरात्य
पूर्वी जन्मलेला.....	पूर्वज
पूर्वी कधीही न ऐकलेले .....	अश्रुतपूर्व
पूर्वी कधीही न पाहिलेले .....	अदृष्टपूर्व
पूर्व जन्मीचे लागेबांधे .....	ऋणानुबंध
प्रेरणा देणारा .....	प्रेरक
पैसे कर्जाऊ देणारा .....	सावकार
पैसे ठेवण्याची लांबट पिशवी .....	कसा
फक्त माणसाला पायी जाता येईल एवढी अरुंद वाट .....	पाऊलवाट
फाजील शहाणा अर्थात मूर्ख .....	दीडशहाणा
फार कमी बोलणारा .....	अबोल
फारच दुर्मिळ, पुष्कळ काळाने येणारी संधी .....	कपिलाषटीचा योग
फार झोपाळू मनुष्य .....	कुंभकर्ण
फुकट पाणी पाजण्याची व्यवस्था.....	पाणपोई
फुकट पाणी मिळण्यासाठी केलेली सोय.....	पाणपोई
बर्फाने आच्छादलेले.....	बर्फाच्छादित
बरोबर की चूक, योग्य की अयोग्य हा विचार न करता ठेवलेली श्रद्धा.....	अंधश्रद्धा
बऱ्याच मोठेपणी लग्न करण्यास तयार झालेला .....	घोडनवरा
बळेच दाखविलेला अतिशय लांबचा संबंध.....	बादरायणसंबंध
बंदुकीला जोडलेले लांब धारदार पाते.....	संगीन
बाहेरून दिसायला गरीब पण आतून लबाड .....	मिष्कील
बाहेरून डौल न दाखविणारा पण स्वरोस्वरी गुणी मनुष्य .....	झाकलेमाणिक
बारकाईने चौकशी करणारा.....	चिकित्सक
बैल पळावेत म्हणून तोंडाने केलेला आवाज .....	हुसकणे
बोलण्याची भाषा.....	बोलभाषा
बोटीवरील मुख्य व्यवस्थापक .....	कप्तान
भगवान शंकराची उपासना करणारा.....	शैव, शिवभक्त
भगवान विष्णूची उपासना करणारा.....	वैष्णव
'भले होवो' अशी शुभ कामना.....	आशीर्वाद
भयाने गांजलेली स्थिती .....	त्राही त्राही
भविष्य सांगणारा .....	ज्योतिषी
भाषण करणारा.....	वक्ता
भाषण ऐकणारा .....	श्रोता
भाषण करण्याची कला.....	वक्तृत्वकला
भांडण उकरून काढणारी.....	भांडकुदळ, भांडस्वोर (भांडणाची खोड असलेली)
भाकरी करण्याची लाकडी परात .....	काथवट
भावनेच्या अतिरेकाने कंठ दाटून येणे.....	गहिवर
भिन्न जातीतील वधुवरांचे लग्न.....	मिश्रविवाह
भिन्न जातीच्या एकत्रीकरणाने नवीन जात निर्माण करणे.....	संकर

भीती न बाळगता सत्याची बाजू संभाळणे.....	सत्याग्रह
भूत, भविष्य, वर्तमान, ह्या तिन्ही काळी असलेला.....	त्रिकाळ, त्रिकाल
भोवतालची जागा किंवा प्रदेश .....	परिसर
मन आकर्षित करणारा, मनाला आकर्षून घेणारे .....	मनोवेधक, चित्ताकर्षक, चित्तवेधक
मनाला आनंद देणारा .....	मनोहर, मनोरंजक
मृत्यूवर विजय मिळविणारा .....	मृत्युंजय
मनाला वाटेल तसे (मनाचे समाधान होईपर्यंत) .....	मनसोक्त
मन मानेल असे .....	मनःपूत
मृत्यू पावलेल्या माणसाची आठवण म्हणून केलेली कृती.....	स्मारक
मरेपर्यंत, मरण येई पर्यंत .....	आमरण
महिन्यातून एकदा प्रसिद्ध होणारे .....	मासिक
मनाला पाझर फोडणारी .....	हृदयद्रावक
मन हरण करणारा.....	मनोहर
मनाला आल्हाद देणारा .....	आल्हाददायक
मशाल धरणारा नोकर .....	मशालजी
मर्मी लागेल असा स्वर, शब्द .....	उपरोध
मर्म, रहस्य गुरूने सांगितल्या शिवाय जे कळत नाही ते .....	गुरुकिल्ली
महान कर्तृत्वाच्या व्यक्तीच्या जीवनावर लिहिलेले प्रदीर्घ काव्य .....	महाकाव्य
मनाला लागून राहिलेले दुःख .....	शल्य
मनाला वाटेल तसा वागणारा .....	स्वैर
मडकी बनविणारा.....	कुंभार
मासे पकडणारा .....	कोळी
माशासारखे डोळे असलेली स्त्री.....	मीनाक्षी
माकडाचा खेळ किंवा तमाशा दाखविणारा.....	मदारी
म्हातारपणी बुद्धीला झालेला विकार .....	म्हातारचळ
म्हाताऱ्या किंवा लंगड्या व लुळ्या गुरांना मोफत पाळण्याचे ठिकाण .....	पांजरपोळ
मागून जन्मलेला.....	अनुज
मागचा इतिहास पाहणे.....	सिंहावलोकन
मागचा पुढचा विचार करून वागणारी व्यक्ती.....	धोरणी
मालाच्या देवघेवीच्या व्यवहारात मिळणारा मोबदला.....	अडत
मिजासखोर मनुष्य .....	तिस्मारखां
मिठाई तयार करणारा .....	हलवाई
मुलीचा तिच्या सासरी होणारा छळ.....	सासुरवास
मुलगा नसलेला .....	निपुत्रिक
मुद्दाला धरून असलेले.....	मुद्देसूद
मुलाला झोप यावी म्हणून म्हणावयाचे गीत .....	अंगाईगीत, पाळणा
मुद्दाम वाकडे जाण्याचा स्वटाटोप, आडमार्गाने वागण्याची तऱ्हा .....	द्राविडी प्राणायाम
मूळचेच सुंदर असलेले .....	निसर्गसुंदर
मूर्ती बनविणारा .....	मूर्तीकार

मूर्तीची पूजा करणारा .....	मूर्तीपूजक
मूर्तीचा नाश करणारा .....	मूर्तीभंजक
मूर्तीच्या मस्तकावर दूध, दही, पाणी इत्यादिनी घातलेले स्नान .....	महामस्तकाभिषेक
मूर्तीच्या पाठीमागे चांदी इत्यादी धातूंची केलेली महिरपी .....	प्रभावळ
मूर्खपणाची मसलत देणारा .....	उंटावरचा शहाणा
मोजता येणार नाही इतके .....	असंख्य, अमाप, अगणित
मोजकाच आहार घेणारा .....	मिताहारी
मोजकेच बोलणारा .....	मितभाषी
मोकळेपणी फिरण्यास मनाई .....	संचारबंदी
मोजक्या शब्दात सांगितलेले तत्व .....	सूत्र
मोठे ऋषी .....	महर्षी
मोफत कोरडा शिधा मिळण्याचे ठिकाण .....	सदावर्त
मोठ्याने केलेले पाटांतर .....	घोकंपट्टी
मोठ्या माणसांच्या (मनुष्यांच्या) स्वागतासाठी उठण्याची क्रिया .....	अभ्युत्थान
यज्ञविधी प्रमुख .....	पुरोहित
यज्ञातील मुख्य नेता, यज्ञ चालविणारा .....	उपाध्याय, अध्वर्यू
यज्ञात बळी किंवा आहुती देण्याच्या वेळी म्हणावयाचा शब्द .....	स्वाहा
यज्ञातील आहुती .....	बळी
युद्धात शौर्य दाखविणारा .....	रणशूर, रणवीर
युरोप, अमेरीका या पश्चिमेकडील देशातील लोक .....	पाश्चिमात्य
योग करण्याची जागा .....	योगशाळा
योग्य प्रसंगी योग्य उत्तर देणारा .....	समयसूचक
योजना करणारा .....	योजक
रस्त्याने पायी जाणारा .....	पादचारी
रणांगणावर आलेले मरण .....	वीरमरण
रक्त गोळा करून ठेवण्याचे ठिकाण .....	रक्तपेढी
रत्नानी मढविलेले .....	रत्नजडित
रत्नांचा व्यापार करणारा .....	जवाहिर्या
राजाचे बसावयाचे आसन .....	सिंहासन
राजाचा शिक्का सांभाळणारा .....	शिक्केनस्त्री
राष्ट्राला पित्याप्रमाणे असणारा .....	राष्ट्रपिता
राजाच्या दरबारात नृत्याचे काम करणारी स्त्री .....	राजनर्तिका
राजाची स्तुती करणारा .....	भाट
रात्री फिरणारा .....	निशाचर
राष्ट्रांमधील .....	आंतरराष्ट्रीय
रात्रंदिवस एकाच गोष्टीचा नाद असलेला .....	नादिष्ट
रात्रीचा पहारेकरी .....	जागल्या
राज्यातील लोक .....	रयत, प्रजा
राजाने मान्यता दिलेली .....	राजमान्य

रोजच्या हिशोबाजी टिपणवही .....	रोजस्वर्डा
लग्नात द्यावयाची भेट .....	आहेर
लहानापासून म्हातान्यापर्यंत .....	आबालवृद्ध
लहानपणी मिळालेले वळण किंवा शिक्षण .....	बाळकडू
लग्न न करणारा .....	ब्रह्मचारी
लढण्याची विद्या .....	युद्धकला
लक्ष न दिले गेलेले .....	उपेक्षित
लहान मुलांना समजेल असे .....	बालबोध
लग्न झालेल्या मुलीच्या आई वडिलांचे घर .....	माहेर
लहान मुलास प्रथम अन्न स्वावयास घालण्याचा समारंभ .....	उष्टावण
लांबत जाणारे काम .....	मारुतीचे शेंपूट
लाकडाच्या वस्तू बनविणारा .....	सुतार
लाखो रुपये जवळ असणारा .....	लखपती, लक्षाधीश
लिहीण्याची हातोटी (शैली) .....	लेखनशैली
लिहिता वाचता येत असलेला .....	साक्षर
लेख लिहिणारा .....	लेखक
लोकांचा आवडता .....	लोकप्रिय
लोकांना मान्यता दिलेला .....	लोकमान्य
लोकांच्या सत्तेस्वाली त्यांच्याच संमतीने त्यांच्या हितासाठी असलेली राज्यपद्धती .....	लोकशाही
लोकांना पुढे नेणारा .....	पुढारी, नेता
लोकांचे पुढारीपण करणारा .....	पुढारी, नेता
लोकांची फसवणूक करून त्यांना लुबाडणारा .....	ठकसेन
लोखंडाच्या वस्तू बनविणारा .....	लोहार
लोकांच्या मताने चाललेले राज्य .....	प्रजासत्ताक
वर्णन करता येणार नाही असे .....	अवर्णनीय
वर्षाने प्रसिद्ध होणारे .....	वार्षिक
वर्णन करण्याची हातोटी .....	वर्णनशैली
व्यवहाराविषयी काहीही न कळणारा .....	व्यवहारशून्य
व्यवस्थित आस्वलेले .....	रेखीव
व्रताप्रमाणे काही नेम करणारा .....	व्रतस्थ
वर्तमानपत्र चालविणारा .....	संपादक
वनात राहणारे लोक .....	वनवासी
वर्तमान पत्रातील संपादकीय मुख्य लेख .....	अग्रलेख
वनस्पतीच्या मुळाशी पाण्यासाठी केलेला स्वोलगट भाग .....	अळे
वयाने व अधिकाराने सर्वात कमी असलेली व्यक्ती .....	कनिष्ठ
वजनदार मनुष्य .....	धेंड
वनात राहणारे प्राणी .....	वनचर
वृत्त पत्रसाठी बातम्या आणून देणारा .....	वार्ताहर
वाजवी पेक्षा कमी स्वर्च करणारा .....	कंजूस

वाडवडिलांनी मिळविलेली संपत्ती .....	वडिलोपार्जित
वाट दाखविणारा .....	वाटाड्या
वारस नसलेला .....	बेवारशी
व्याख्यान देणारा .....	व्याख्याता
वाटसरुना पाणी पाजण्यासाठी केलेली सोय .....	पाणपोई
वाटेल तसा पैसा स्वर्च करणे .....	उधळपट्टी
वाईट आईबापांच्या पोटी चांगली संतती .....	भांगेमध्ये तुळस
वारसाचा हक्क नसलेला .....	निवारसा
वाईट परिस्थितीचे दिवस .....	दुर्दिन
वादी प्रतिवादी अशा कोणत्याही पक्षात नसलेला .....	त्रयस्थ
वाडवडिलांच्या पासून ज्यांचे घरात श्रीमंती आहे असा .....	गर्भश्रीमंत
वाटेल त्यावेळी वाटेल ते घडणारे .....	अनियमित
वाईट आचरण असलेला .....	दुराचारी
वाईट मार्गाने जाणारा .....	अधोगामी
वाटसरुना राहण्यासाठी धर्मार्थ बांधलेली इमारत .....	धर्मशाळा
विशिष्ट ध्येय गाठण्याची जबरदस्त इच्छा .....	महत्त्वाकांक्षा
विक्रीचा माल घेऊन दारोदार हिंडणारा .....	फेरीवाला
विनयाने बोलणारा .....	विनयशील, विनम्र
विमान चालविणारा .....	वैमानिक
विशिष्ट ध्येय गाठण्याची जबरदस्त इच्छा असणारा .....	महत्त्वाकांक्षी
विशिष्ट ध्येय समोर ठेवून वागणारा .....	ध्येयनिष्ठ
विशिष्ट मर्यादा ओलांडून जाण्याचे केलेले गैरकृत्य .....	अतिक्रमण
विवाह समयी नवरानवरीमध्ये धरावयाचे वस्त्र .....	अंतर्पाट
विशिष्ट हवामानाचा कालखंड .....	ऋतु
विहिरीतून पाणी काढणे .....	शेंदणे
विशिष्ट ध्येयासाठी प्राणत्याग केलेली व्यक्ती .....	हुतात्मा
वेडे वाकडे शब्द .....	मुक्ताफळे
शत्रूकडील बातमी काढणारा .....	हेर, गुप्तहेर
शरीरात जीव असलेला .....	सजीव
शत्रूला सामील झालेला .....	फितूर
शंभर वर्षे आयुष्य असणारा .....	शतायुषी
श्रम न करता खाणारा .....	ऐतखाऊ
श्रम करून जीवन जगणारे .....	श्रमजीवी, श्रमिक
श्रद्धा ठेवून वागणारा .....	श्रद्धाळू
शरण आलेला .....	शरणागत
शक्य असेल त्याप्रमाणे .....	यथाशक्ती
शर्यतीत एकमेकांच्या सतत पुढे येण्याचा प्रयत्न .....	चुरस
शंकराने विश्वसंहारकाली केलेले नृत्य .....	तांडव, शिवनृत्य
शस्त्रे ठेवण्याचे ठिकाण .....	शस्त्रभंडार

शरीरतील तंतुयुक्त भाग .....	स्नायू
शापापासून सुटका .....	उःशाप
शिल्लक राहिलेले .....	उर्वरित
शिकारीसाठी किंवा निरीक्षण करण्यासाठी रानात बांधलेला सुरक्षित उंच माळा .....	मचाण
श्रीरामाचे गुणवर्णन करणारे संस्कृत स्रोत .....	रामरक्षा
शिक्षा करण्याचे यमपुरीतील स्थान .....	नरक
शिकण्याची आवड नसलेला, अशिक्षित राहिलेला .....	अक्षरशत्रू
शुष्क, लांबणीचे व कंटाळा आणणारे भाषण .....	चर्पटपंजरी
शेतात बांधलेली पडवी .....	पडळ
शेजाऱ्यांशी वागण्याची पद्धत .....	शेजारधर्म
शेतकऱ्यांना मिळणारे सरकारी कर्ज .....	तगाई
सतत काम करणारा (सतत उद्योग करणारा) .....	दीर्घोद्योगी, उद्योगी
समाजाची सेवा करणारा .....	समाजसेवक
समुद्राचे पाणी वाढत पुढे जाणे .....	भरती
समुद्राचे पाणी मागे हटणे .....	ओहोटी
सहा महिन्यांनी प्रसिद्ध होणारे .....	षण्मासिक
सभेत भाषण करणारा .....	वक्ता
सत्यासाठी झगडणारा .....	सत्याग्रही
संकट दूर करणारा (संकटाचे निवारण करणारा) .....	विघ्नहर्ता, विघ्नविनाशक
समाजात सुधारणा घडवून आणणारा .....	समाज सुधारक
समाजाकडून उपेक्षिलेले व पीडले गेलेले .....	दलित
संपूर्ण दिवसाचा कार्यक्रम .....	दिनक्रम
समोरा समोरील कुंपणामुळे तयार झालेली गावातील किंवा शेतातील लहान वाट .....	पाणंद, पाणद, पाणंधी, पाणंदी, पाळंद
समाजातील परिस्थिती बदलून तिला योग्य वळण लावणारा .....	युगपुरुश, युगप्रवर्तक
सर्व समाजात समता नांदावी असे म्हणणारा .....	साम्यवादी
सहज साध्य होऊ शकणारे .....	सुसाध्य, सहजसाध्य
सर्वांसाठी एकत्र वाचनाची सोय .....	वाचनालय
सतत पैसे स्वर्चणारा .....	स्वर्चिक, उधळ्या
सतत कष्ट करणारा .....	कष्टाळू
सहसा न घडणारे .....	क्वचित
सरकारी कायदे मोडण्याची क्रिया .....	कायदेभंग
सर्वांचा संहारकर्ता व क्रूर असा शत्रू .....	कर्दनकाळ
सतत पडणारा पाऊस .....	झडी
सच्छील व धर्मनिष्ठ मुन्य .....	धर्मराज
संसारपाश मोडून टाकणारा .....	निःसंग, विरक्त (संसाराचा त्याग केलेला)
सतत निंदा करणारा .....	निंदक
सर्व बाजूनी पाण्याने वेढलेले जमिनीचे क्षेत्र .....	बेट
सदा रडत बसणारा बेहिमती मनुष्य .....	रडतराव

सभेत धीटपणाने भाषण करणारा .....	सभाधीट
संगीतातले सात स्वर (सा, रे, ग, म, प, ध, नि) .....	सप्तस्वर
सहज होऊ शकणारी गोष्ट .....	हातचा मळ
सर्व धंद्याचा कसबी .....	हरहुन्नरी
सर्वाशी मिळून मिसळून वागणारा .....	मनमिळावू
स्वतःच लिहिलेले स्वतः विषयीचे चरित्र .....	आत्मवृत्त, आत्मचरित्र
स्वभावाने अतिशय तापट असा मनुष्य .....	आग्यावेताळ
स्वतःची कोणतीही वस्तू सहज देणारा .....	उदार
स्वतः काही न करता इतरांना करण्याविषयी हुकूमवजा गोष्ट सांगणे .....	तोंडपाटीलकी
स्वर्ग, मृत्यु, पाताळ ह्या तीन लोकांचा समुदाय .....	त्रिखंड
स्वत्व, रजस, तमस या गुणांचा समुदाय .....	त्रिगुण
स्वतःच्या पराक्रमाने चारी दिशातील लोकांना जिंकणे .....	दिव्जिय
स्वतःस मोठा पंडित मानणारा .....	पंडितमान्य
स्वतःच्या फायद्याचा विचार न करता कार्य करणारा .....	निस्वार्थी
स्वतःचा फायदा .....	स्वार्थ
स्वतःचा अभिमान असणारा .....	स्वाभिमानी
स्वतःचा मुळीच अभिमान नसणारा .....	स्वाभिमानशून्य
स्वतःचे काम स्वतःच करणारा .....	स्वावलंबी
स्वतःकष्ट (श्रम) करून मिळविलेले .....	स्वकष्टार्जित
स्वतःच्या हिताचा त्याग करणारा .....	स्वार्थत्यागी
स्वतःच्याच फायद्याचा विचार करणारा .....	स्वार्थपरायण (स्वार्थी)
स्वतःशी केलेले भाषण .....	स्वगत
स्वतःची कामे स्वतः करणे .....	स्वावलंबन
स्वतःविषयी अभिमान .....	स्वाभिमान
स्वतःहून लोकसेवा करणारा .....	स्वयंसेवक
स्वतः संपादन केलेली .....	स्वसंपादित, स्वार्जित
स्वर्गातील इंद्राची बाग .....	नंदनवन
स्वदेशाचा अभिमान असणारा .....	स्वदेशाभिमानी
स्वतःला अक्कल नसून दुसऱ्यांच्या हो ला हो करणारा .....	होयबा
सारे जग पाण्यात बुडून जाणे .....	प्रलय
सांगितलेले तेवढेच काम करणारा .....	सांगकाम्या
सापाचा खेळ करणारा .....	गारूडी
सामान्य लोकात न आढळणारा .....	लोकोत्तर
स्थापना करणारा .....	संस्थापक
साधाभोळा निरुपद्रवी मनुष्य .....	देवमाणूस
सिनेमाच्या कथा लिहिणारा .....	पटकथालेखक
सीमा नाही असे .....	असीम
सुंदर शब्दातील बोधपर वचन (वाक्य) .....	सुभाषित
सुखाच्या मागे लागलेला .....	सुखलोलुप

सुखाने काळ कंठणारा .....	सुखासीन
सुखाच्या आहारी गेलेला .....	सुखासीन
स्तुती करण्यास अयोग्य .....	अश्लाघ्य
सूर्योदयापूर्वी देवाला कारावयाची आरती .....	काकडआरती
सूर्यादय ज्या पर्वतामागून होतो तो पर्वत .....	उदयगिरी
सूर्योदयापूर्वीची वेळ .....	उषःकाल (पहाटेची वेळ)
सूर्य उगवल्यानंतर अंतरणातून उठणारा .....	सूर्यवंशी
सूर्याचे दक्षिणकडे जाणे .....	दक्षिणायन
सूर्याचे उत्तरेकडे जाणे .....	उत्तरायण
सूर्योदयापासून पहिले तीन तास .....	रामप्रहार
सूचना न देता येणारा पाहुणा .....	अगांतुक, आगांतुक
सूर्योदयापूर्वी किंवा सूर्यास्तानंतर दिसणारा प्रकाश .....	संधिप्रकाश
सैन्याची केलेली गोलाकार रचना .....	चक्रव्यूह
सोन्याचे वस्तू (अलंकार) बनविणारा .....	सोनार
सोन्याचांदीचा व्यापारी .....	सराफ
हळूहळू घडून येणारा बदल .....	उत्क्रांती
हट्टीपणा करणारा .....	दुराग्रही
हरिणीसारखे डोळे असणारी स्त्री .....	मृगाक्षी, मृगनयना
हृदयाला जाऊन भिडणारे .....	हृदयंगम, हृदयस्पर्शी
हत्ती बांधण्याची जागा .....	हत्तीखाना
हत्तीना काठीने मारून पळविण्याचा जुन्या राजेरजवाड्यांचा एक खेळ .....	साठमारी
हळूहळू एक सारखा पाऊस पडण्याचा प्रकार .....	रिमझिम
हत्तीला कावूत ठेवणारा .....	माहूत
हातात चक्र असलेला .....	चक्रधारी, चक्रपाणी
हाताचे दोन पंजे जवळ आणून केलेला हाताचा पसा .....	ओंजळ
हातात हात घालून .....	सहकान्याने
हात मागे आवळून बांधणे .....	मुसक्याबांधणे
हिंडून करावयाचा पहारा .....	गस्त
हिरव्या रंगाचे रत्न .....	पाचू
क्षणात नाश पावणारे .....	क्षणायू, क्षणभंगुर
क्षमा करण्याची वृत्ती असणारा .....	क्षमाशील
क्षुद्र वस्तू चोरणारा .....	काडीचोर
क्षुद्र लोकांची ओरड .....	कोल्हेकुई
ज्ञानाची इच्छा करणारा .....	जिज्ञासू
ज्ञान मिळविण्यासाठी केलेली उपासना .....	ज्ञानोपासना
ज्ञानाचा अभाव असलेला .....	अज्ञानी